

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

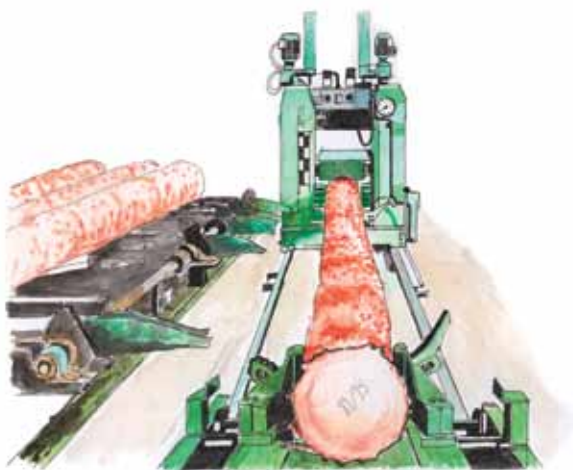
9 květen 2013
75. ročník

Klimatická změna

„Predaj z dvora“

Vidiecka mládež

**Nástroje
pro tvorbu testů**

Tajemství Země – výstava v ZPK

**Quo vadis,
zemědělské
družstvo**

Prague 2013

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽ ŽÁKŮ ZEMĚDĚLSKÝCH ŠKOL V TÁBOŘE str. 14

Praktická část soutěže začala na Školním statku Měšice

Poznávání krmiv, plemen hospodářských zvířat a odhadování živé hmotnosti

„Poznávčka“ v předmětu Pěstování rostlin nebyla snadným úkolem

Jízda zručnosti dopadla z praktické části nejlépe

ŠKOLNÍ STATEK

„považujeme za nejdůležitější pomůcku učebnou“

Otázka, jak nejlépe zajistit kvalitní praktickou výuku žáků a studentů středních odborných škol, aby se v následném praktickém životě uměli rychle zorientovat a uplatnit v prosperujících podnicích, je stále živá.

Výkonná rada Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru, která zastupuje naše střední odborné školy, se na svém březnovém zasedání zabývala mj. i problematikou praktické přípravy žáků. Na jednání vystoupila představitelka školské komise Agrární komory ČR, která přítomné informovala o připravovaném řešení. Více k tomuto tématu si můžete přečíst v dalším článku tohoto časopisu, který začíná hned na druhé straně.

Následující řádky chtějí pouze ukázat na skutečnost, že i naši významní předkové – osobnosti zemědělského vzdělávání – se otázkami praktické výchovy mládeže vážně zabývali.

Karel G. Kolb, ředitel v Novém Jičíně (1868–1905)

Škola se nemohla obejít ani bez školního statku. Zemský výbor pro tento účel propachtoval budovy žilinského dvora a 37 ha půdy. I zde bylo třeba mnohé opravit, zřídit pokusné pole, botanickou zahradu, ovocnou a lesní školku Roku 1876 byla při škole zřízena meteorologická stanice, 1886 byl zaveden na školním statku odchov plemenných býků kravařského skotu. Významným zařízením se pro školu stala kontrolní stanice semenářská, zřízená v roce 1883 a výzkumná stanice hospodářsko-chemická zřízená o tři roky později.

Josef Slabý, ředitel v Rakovníku, Volyni, Humpolci (1888–1908)

„Školní statek považujeme za nejdůležitější pomůcku učebnou. Mnohé totiž, čemu v učebnách se učí, z paměti chovanců dříve nebo později prchne, příklady však, jichž při školním statku nalezli, trvale vtiskují se v paměť“ (1906).

Josef Tesař, ředitel v Táboře (1920–1950)

Nebylo tedy náhodou, že Československá akademie zemědělská a další zainteresované orgány a instituce, když připravovaly na 7. května 1946 anketu o školních statcích a o praktickém výcviku žactva zemědělských škol, vyzvaly profesora Ing. Josefa Tesaře, aby přednesl své zkušenosti a názory. Samozřejmě, jeho referát se měl týkat oblasti živočišné výroby, v mnohém však tento rámec přesáhl.

Především, podle něho, si školní statky zaslouží podstatně větší pozornost. Svým zařízením, vybavením i denním provozem jsou často pod úrovní pokročilejších selských podniků v okolí školy. Na vině mohou někdy být jednotlivé osoby, které školní statek spravují, ale především se jedná o obecně podceňování role školních statků ve výchovném a vzdělávacím procesu, „o celé dosavadní pojetí školních statků“. Za dané situace žáci nejenže nevidí ve školním statku vzor, ale

v konečném důsledku nemívají ani „žádoucího respektu k všemu, čemu se ve škole pro život učí“. Vedle splnění základních požadavků na výstavbu a vybavení školních statků, nelze se v zájmu naplnění výchovně vzdělávacích cílů školy obejít ani bez speciálních zařízení, pomůcek a pomocníků k vlastnímu praktickému výcviku žáků.

Samotná organizace řádného výcviku v živočišné výrobě patří k nejnáročnějším. Hromadný výcvik může být pouze povšechný, jakési přípravné stádium vlastní praxe. Na to musí navázat výcvik skupinový či individuální. Zde už, podle Tesaře, musí přijít ke slovu úzká spolupráce učitele praktického výcviku s odborným instruktorem a s odborně připravenými pracovníky statku. Na vyšších rolnických školách počítal minimálně se třemi instruktory: pro výrobu rostlinnou, pro výrobu živočišnou a pro „strojnictví“. Instruktory by byli zaměstnanci školy, jejich pracovištěm by byl statek. Jejich přípravě přikládal značný význam, před nástupem měli projít špičkovými pracovišti (popřípadě i v cizině) a pak své znalosti a dovednosti systematicky doplňovat.

Při skupinovém výcviku hraje podstatnou roli početnost skupin. Velký počet žáků ve skupině je na závadu i na největších školních statcích. Takováto praxe „se musí zpravidla omezit na výklady a demonstrace“. Žák může pochopit podstatu provádění daného úkonu, ale výcvik to není. Je proto třeba zodpovědně zvažovat, které téma snese výcvik skupinový a které nezbytně vyžaduje výcvik individuální. Je to, podle Tesaře, zásadní i z hlediska výchovného. Zanedbání individuálního výcviku vede k tomu, že „z žáků se stávají lidé, kteří všemu rozumí, ale málo dovedou“. Tím se vytváří podhoubí i pro charakterové deformace. Práci, kterou žák patřičně nezvládl, bude třeba za použití nejrůznějších úskoků obcházet, bude se jí vyhýbat.

A douška k maturitám

Pod vedením ředitele Kolba se dařilo. Školní objekty bylo třeba postupně zvětšit, doplnit o laboratoře a vybavit je na potřebnou úroveň. Souběžně bylo nezbytné formovat a stabilizovat kvalifikovaný pedagogický sbor, který by zvládl na patřičné úrovni práci ve škole i mimo ni. Dílčím dokladem zdárného vývoje bylo i to, že se na škole koncem školního roku 1881/82 uskutečnily první „zemědělské“ maturitní zkoušky na území dnešního našeho státu (z 23 chovanců se jich k maturitním zkouškám přihlásilo 17, z nichž 4 dosáhli vynikajícího hodnocení, 11 uznáno za způsobilé, 2 po dvou měsících zkoušku opakovali)

**Využito podkladů z publikace Ing. Josefa Rozmana
– A zapomínat se nemá**

Z JEDNÁNÍ VÝKONNÉ RADY ASOCIACE

V prostorách České zemědělské akademie v Humpolci se uskutečnila dne 20. března 2013 Výkonná rada Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru.

Jednání navázalo na předchozí listopadové setkání v Táboře. Už tradičně doplnili členy výkonné rady – ředitele škol – hosté z institucí, které se středními odbornými školami dlouhodobě spolupracují. Tentokrát byla zastoupena Agrární komora ČR, Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) a Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI). Program byl mj. věnován reformě financování školství, informacím z Národní rady CZESHA (unie školských asociací), projektu OPVK (operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost), dále připravovaným odborným soutěžím i organizačním záležitostem Výkonné rady Asociace.

Profesní kvalifikace

Jako první z hostů vystoupila ING. SZEBESTOVÁ, NÚV. Podrobně informovala o v lednu schválených standardech profesních kvalifikací a o dalších, které se připravují. Dne 15. 1. 2013 byla tak schválena 30. sada standardů – revidované standardy profesních kvalifikací Chovatel včel, Zpracovatel včelích produktů a Europodkovář (dřívější název Podkovář) a standardy nových profesních kvalifikací Stříhač ovcí a Zemědělský poradce pro ochranu rostlin. Profesní kvalifikace Chovatel terarijních zvířat byla zaslána na MŠMT 28. 2. 2013.

Celkem je nyní v oblasti zemědělství schváleno 47 profesních kvalifikací, autorizací je 265, proběhlo 574 zkoušek a je 64 akreditovaných rekvalifikačních kurzů. Celkový počet zkoušek činí 69 197.

V letošním roce je v sektorové radě pro zemědělství plánována tvorba 9 nových profesních kvalifikací a revize 11 profesních kvalifikací. Nové profesní kvalifikace jsou Samostatný technik arborista, Zootechnik pro skot, Zootechnik pro prasata, Agronom pro obiloviny, Agronom pro olejninu, Chovatel savců pro zájmové chovy, Stavitel koupacích (ekologických) jezírek, Realizátor (stavitel) automatických závlah a Odborný asistent prodeje zvířat. Všechny informace i další podrobnosti jsou rovněž na webových stránkách: www.narodni-kvalifikace.cz, www.nuv.cz, www.nsk2.cz, www.vzdelavaniapraxe.cz, www.nsp.cz, www.infoabsolvent.cz.

Přítomní ředitelé se zajímali o potřebnou profesní kvalifikaci Zemědělský poradce v živočišné výrobě, která byla schválena 17. 1. 2013 sektorovou radou pro zemědělství. Zatím ještě nebyla odeslána k odsouhlasení na ministerstvo zemědělství (údaj z data konání).

Centra odborné přípravy

ING. NEKVASILOVÁ za Agrární komoru doplnila informace k profesním kvalifikacím, popsala dlouhé schvalovací pro-

cesy, kterými návrhy procházejí. Nově se připravuje profesní kvalifikace Agronom, bude oborově rozdělena, což usnadní její přezkušování. Přezkušování – to je „parketa“ pro odborné školy – zajistí i další dobrou spolupráci s Agrární komorou.

Dalším tématem, které školská komise AK řeší, jsou centra odborného vzdělávání (centra praktické přípravy, centra praktického vyučování). Připravují se podmínky pro dotační titul, který by umožnil investice do vybavení těchto center. Agrární komora jako zástupce zaměstnavatelů kritizuje už delší dobu praktickou výuku na zemědělských školách a požaduje nutnou změnu její kvality. Na školních statcích (pokud je školy mají) chybí technické a technologické vybavení, které je v prosperujících podnicích. Na jejich pořízení nemají školní statky finanční prostředky. Jak tomu pomoci?

Představitelé AK při neščetných jednáních na ministerstvu školství či zemědělství hledali možný zdroj na investice do zmínovaných školských zařízení. V novém programovém období strukturálních fondů EU 2014–2020 je v jednom z opatření i Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání (OPV-VV) odkud by se daly z příslušného dotačního titulu peníze na investice do školství čerpat.

Dotační titul – centra odborné přípravy (centra excelence) – by umožnil vznik dvou center pro obecné zemědělství (rostlinná výroba – celý sortiment plodin; živočišná výroba – všechny kategorie zvířat, celý cyklus; mechanizace), jednoho centra zahradnického, jednoho centra lesnického a jednoho centra speciálního. Centra by byla plně vybavená, pro jejich činnost se předpokládá spolupráce s výzkumnými ústavy, vysokými školami, využití by měla i pro celoživotní vzdělávání. Agrární komora řeší, jak nastavit požadované údaje, jak zajistit praktickou výuku, jak centra plně vybavit. V současné době jsou stanovovány vstupní kritéria pro žadatele o příslušný dotační titul, tj. rozsah výuky, technické zabezpečení apod. Počítá se, že vznikne v OPV-VV dotační titul, kde by zřizovatelé žádali o finanční prostředky na investice, což je zcela nová věc. Na investice se v minulém období čerpat nedalo.

V následné diskuzi ředitelé probírali zmíněný návrh, vyslovovali „pro a proti“. Školám záleží na kvalitní praktické přípravě žáků a měly by zájem žáky do center posílat. Problémem by ale mohlo být placení ubytování, stravování, jízdné žáků (představa Agrární komory – centra pro žáky 3. a 4. ročníků na 14 dní), sladění termínů jednotlivých škol v sezónních činnostech. Některé školy už navázaly spolupráci se špičkovými pracovišti, kam mohou své žáky na praxi posílat a spíše by uví-

taly finanční podporu těchto aktivit. Ke zřízení uvažovaných center by se dala využít některá stávající školní hospodářství – především jejich personál, ubytovací a stravovací možnosti. Zájem zřídit takové centrum musí projevit kraj, ten jako žadatel by mohl čerpat z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropského sociálního fondu (ESF).

Zájemci o akreditaci Zemědělský poradce

Tvorba profesních kvalifikací je důležitá, podle slov DR. SÍVKA, i pro činnost oddělení vzdělávání ÚZEI. Podle nově schválené směrnice už toto pracoviště nebude pořádat pro poradce kurzy, nahradí je systém profesních kvalifikací. Pro nové zájemce o akreditaci Zemědělský poradce bude ještě v letošním roce vyhlášeno další přijímací kolo. A jak bude akreditace probíhat? Žadatel se ohlásí u zkušební komisaře, po složení příslušné zkoušky obdrží certifikát; dále zpracuje závěrečnou práci, kterou bude muset obhájit před akreditační komisí ministerstva zemědělství. Po té je zařazen mezi akreditované poradce.

Popsaný dlouhý systém, složitá a drahá zkouška jsou však kritizovány i Agrární komorou.

A spolupráce se školami? ÚZEI ke svým vzdělávacím aktivitám využívá i škol trvalé vzdělávací základy MZe (sítí kolem 30 odborných škol). Podmínky škol se mění, podle předsedy Asociace Mgr. Březiny bude seznam těchto škol aktualizován s přihlédnutím k dalšímu zájmu a aktivitám konkrétních školských zařízení.

Transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do výuky

Za Ústav zemědělské ekonomiky a informací vystoupil i ING. HIENL, aby poinformoval o uskutečněných a chystaných akcích pro učitele odborných předmětů. Jak učitele správně motivovat? Po oboustranně velmi dobrých zkušenostech ze vzdělávací akce na České zemědělské univerzitě (pro učitele rostlinné výroby) se chystají na závěr školního roku pokračovat v seminářích a rozvíjet tak původní myšlenku – návaznost a prolínání akcí, získávání zpětné vazby, vzájemné poznání, obohacení, předávání zkušeností, poznatků a možností spolupráce na obou stranách.

Ve spolupráci s Fakultou agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů ČZU připravují na letošní červen pro učitele odborných předmětů den otevřených dveří fakulty, který bude zaměřen na problematiku transferu poznatků z oblasti vědy a výzkumu do výuky odborných předmětů na středních zemědělských školách. Cílem by mělo být dosažení a nastavení dobrých dlouhodobých personálních vztahů mezi zástupci fakulty a jejích kateder a učiteli škol vzdělávací základny MZe. V rámci uváděné akce proběhne burza nabídek a poptávek, které by měla předložit všechna zapojená pracoviště – katedry FAPP, střední zemědělské školy, ÚZEI (myšleny jsou odborné a kulturní akce – např. stáže, kurzy, práce na projektech,

školní výlety i nabídky a poptávky na ubytování, stravování, technické kapacity...). Prostřednictvím dotazníku provedou v měsíci dubnu pracovníci ÚZEI Praha sběr podnětů pro připravovanou burzu.

Metodika výuky odborných předmětů

O Projektu OP VK (Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost), jehož výstupem jsou dva moduly metodik výuky odborných předmětů (Chov hospodářských zvířat a Pěstování zemědělských plodin), informoval manažer projektu PHDR. HRADEČNÝ.

Vytištěním nově vypracovaných metodik a spuštěním multimediální webové aplikace byla naplněna klíčová aktivita č. 1 a tím dokončena první část projektu. Zpracované metodiky pro oba moduly byly vydány tištěnou formou v podobě paperbackových skript, která budou návodem pro jednotlivé účastníky cílové skupiny – jak využívat nové poznatky a metody v praktické výuce. Současně byly metodiky také převedeny do interaktivní multimediální podoby, která je rovněž výstupem této klíčové aktivity. Jedná se o webovou aplikaci typu Wikipedie a Asociace pro ni má vlastní doménu <http://www.asven-vyuka.cz/>.

Projekt nyní vstoupil do své druhé fáze, kterou je komplexní proškolení pedagogů cílové skupiny, a to tak, aby uměli s těmito novými metodikami pracovat. Proškolení se uskuteční v letošním roce formou tří samostatných dvoudenních školení ve specializovaných školicích centrech vybavených příslušnou technikou, pomůckami a potřebným profesním zázemím (školy ČZA Humpolec, SŠ ZaZ Děčín-Libverda, VOŠ a SZeŠ Tábor, SZeŠ a VOŠ Chrudim, SOŠZa a SOU Rajhrad). První dvoudenní kurzy již proběhly v únoru (20.–22. 2., resp. 26.–28. 2.). Následující samostatná školení jsou plánována na červen (18.–21. 6., resp. 24.–26. 6.) a závěrečná na srpen (27.–29. 8.). Odezva u proškolených učitelů odborných předmětů je velmi dobrá, ale je nutné, aby své odborné učitele vyslaly všechny zainteresované školy.

Webová forma zpracovaných textů umožní neustálou aktualizaci metodického materiálu a zajistí tak dlouhodobou udržitelnost projektu. Po úspěšném uzavření výše uvedeného projektu zpracovatelé uvažují o obdobném zpracování projektu v dalších oborech, jako mechanizace, zahradnictví...

Karierní řád

S informacemi o reformě financování škol a s informacemi z CZESHA vystoupil MGR. BŘEZINA. Seznámil přítomné s normativy a financováním škol od 1. 1. 2014 a vyzval členy Výkonné rady Asociace ke sledování příslušných materiálů a k zasílání připomínek a rozumných argumentů. (Problém s normativy nastane u víceoborových tříd...) Podle poznatků ředitelů škol jsou ve financování škol v jednotlivých krajích rozdíly, záleží, kolik má kraj odborných škol, gymnázií..., jak může rozdělit peníze. Jednou informací z CZESHA bylo její vyjádření k zavedení druhého povinného cizího jazyka na

základních školách. Zkušenosti ředitelů středních odborných škol jsou ale takové: „...stačilo by, aby se žáci naučili dobře číst a psát česky, a pak jeden cizí jazyk“.

Aktuální záležitostí je tvorba karierního řádu, který připravuje Národní institut pro další vzdělávání (NIDV). Cílem je vypracování karierního systému učitelů a ředitelů škol umožňující celoživotní zvyšování kvality jejich práce s návazností na motivující systém odměňování podle transparentních pravidel. Navrženy jsou čtyři karierní cesty:

1. Celoživotní výkon standardních učitelských profesí
2. Cesta rozvoje profesních kompetencí k expertní pozici
3. Cesta směřující k získání specializace
4. Cesta směrem k řídicím kompetencím a řídicím pozicím ve školství... a jejich kombinace

Organizační záležitosti

Informace o členské základně Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru podala tajemnice paní ZACHOVÁ. K 1. lednu 2013 ukončila členství SŠ automobilní, mechanizace a podnikání Krnov, SOŠ a SOU Znojmo a Šve-

hlava střední škola polytechnická Prostějov. Posilou a novým členem se naopak stal Institut celoživotního vzdělávání, Mendelova univerzita Brno.

Asociace podporuje (i finančně) odborné soutěže žáků. Žádost o příspěvek na soutěže (3–5 tis. Kč) podali organizátoři soutěže žáků v odborných kovářských dovednostech (datum konání: 22.–23. 3. 2013) ve SŠ řemeslné Jaroměř, soutěže odborných dovedností mezi žáky středních škol ČR učebního oboru Potravinářské práce ve Střední škole Lomnice nad Popelkou (26. 3. 2013), celostátní soutěže odborných dovedností žáků středních zemědělských škol studijního oboru Agropodnikání ve VOŠ a SZeŠ Tábor (11.–12. 4. 2013) a organizátoři 8. ročníku Zemědělské olympiády žáků středních odborných kol ve SŠ hospodářské a lesnické Frýdlant (24.–25. 4. 2013).

Termín zasedání příští Výkonné rady Asociace byl stanoven na středu 12. června 2013, místem konání bude Česká zemědělská univerzita Praha nebo SOŠ veterinární Hradec Králové.

Informace i na webu Asociace <http://www.asven.cz/>

akr

„PREDAJ Z DVORA“ – informačné semináre

V mesiacoch február – marec 2013 zrealizovala Národná sieť rozvoja vidieka SR (NSRV SR) v spolupráci so Zväzom EKOTREND Slovakia sedem informačných seminárov venovaných problematike predaja z dvora na Slovensku.

Cieľom tejto aktivity bolo poskytnúť, predovšetkým malým farmárom a rodinným farmám, informácie o možnostiach realizácie predaja z dvora v slovenských podmienkach a dospieť k návrhom zdola na zmenu legislatívy, ktoré by viedli k zlepšeniu súčasnej situácie. Semináre sa uskutočnili v Košiciach, Kolárove, Prašniku, Detve, Turčianskych Kľačanoch, Trenčianskej Závade a v Liptovskej Tepličke v tradičných priestoroch gazdovstva, penziónu alebo salašu.

Program každého seminára bol zameraný na priblíženie aktuálnej situácie pre predaj z dvora na Slovensku a v Európskej únii i na predstavenie legislatívnej iniciatívy vedúcej k podpore podnikania na vidieku. V neposlednom rade boli spomenuté aj konkrétne príklady z praxe, či tzv. „desatoro predaja z dvora“, o ktorých porozprávala Zuzana Homolová (Zväz ekologického poľnohospodárstva – EKOTREND Slovakia).

V rámci prednášok MVDr. Jána Martona mali účastníci príležitosť objasniť si základnú terminológiu rozoberanej problematiky napr. bol charakterizovaný samotný predaj z dvora ako predaj výrobkov priamo od prvovýrobcu konečnému spotrebiteľovi; ďalšie súvisiace pojmy napr. vidiek, dedina, prevádzkareň, prvovýroba, potravinové právo apod. Často sa skloňovala myšlienka výroby a ponuky potravín návštevníkom fariem i finalizácia a predaj produktov konečnému spotrebiteľovi.

Spoločným znakom všetkých informačných seminárov bolo aktívne zapájanie sa účastníkov do jednotlivých prednášok, pričom účastníci adresovali lektorom rôzne postrehy, návrhy, otázky, na ktoré dostávali jasné a zrozumiteľné odpovede. Podieľali sa tak na tvorivej diskusii vedúcej k vypracovaniu návrhu odporúčaní na zlepšenie a sprehľadnenie pravidiel predaja z dvora v slovenských podmienkach.

Bližšie informácie k informačným seminárom – prezentácie, výstupy z diskusií a závery – sú dostupné na: <http://www.nsrv.sk/index.php?pl=18&article=554>.

PaedDr. Katarína Skalická, PhD., NSRV SR

KLIMATICKÁ ZMĚNA

– téma vzdělávání privátních poradců

V letošním roce bylo stanoveno jako prioritní vzdělávací téma pro privátní poradce zapsané v Registru poradců MZe – „Vliv klimatických změn na zemědělskou prvovýrobu“. Všichni poradci budou v průběhu tohoto roku v dané oblasti proškoleni, aby mohli poskytovat kvalifikované rady zemědělským podnikatelům.

V rámci první vzdělávací akce, která se uskutečnila koncem měsíce března v Praze, byly probírány otázky podnebí v ČR, agrometeorologické předpovědi a modely.

V úvodu se posluchači dozvěděli o **základních údajích pro jednotlivé obory meteorologie**, které jsou získávány měřeními fyzikálních vlastností vzduchu a pozorováním úkazů v atmosféře nebo na zemském povrchu. Meteorologickým pozorováním rozumíme samostatná sledování a získávání kvalitativních a kvantitativních poznatků o počasí, o jednotlivých meteorologických prvcích a jevech.

ČR leží v mírném pásmu v oblasti přechodného středoevropského klimatu, kde převládá vzduch mírného pásma, rovněž má zde vliv vzduchová hmota tropická, v krátkých časových úsecích také vzduchová hmota arktická. Území ČR je rozděleno do tří klimatických oblastí, pěti podoblastí a do šesti klimatických okrsků. Dále byly rozebrány radiační poměry, teplotní poměry, srážkové poměry, větrné poměry a evapotranspirace, což je celkový výpar vztahující se k určitému území.

Následující přednáška se zabývala **agroklimatickými podmínkami**. Hodnocení vlivu průběhu počasí a podnebí na organismy, na jejich růst a vývoj, u zemědělských plodin na výši výnosu a u hospodářských zvířat na užitek, nemůžeme většinou provádět pomocí klimatických prvků stanovených metodami a postupy běžnými v klimatologii. Významný rozdíl je ve vyjadřování určitých období.

V klimatologii je základním časovým obdobím rok a jeho měsíce, ovšem růst a vývoj rostlin a živočichů se naším kalendářem neřídí. Životní projevy organismů jsou dány, zjednodušeně řečeno, vnitřními (genetickými) a vnějšími (povětrnostními) podmínkami. Optimální hodnoty meteorologických prvků zkracují délku fenofází u zemědělských plodin a zvyšují jejich výnos, u hospodářských zvířat snižují spotřebu krmiv a zvyšují užitkovost. Území ČR bylo při agroklimatické rajonizaci rozčleněno na agroklimatické makrooblasti, oblasti, podoblasti a okrsky.

Podle ukazatele zavlažení jsou vymezeny následující podoblasti:

1. podoblast velmi suchá ($K > 150$ mm)
2. podoblast převážně suchá ($K = 150$ až 101 mm)
3. podoblast mírně suchá ($K = 100$ až 51 mm)
4. podoblast mírně vlhká ($K = 50$ až 1 mm)
5. podoblast převážně vlhká ($K = 0$ až -50 mm)

6. podoblast vlhká ($K = -51$ až -100 mm)

7. podoblast velmi vlhká ($K < -100$ mm)

Podoblast velmi vlhká má v každém roce nadbytek vláhy v letním období o 100 mm a ve 20 % let může dosáhnout nadbytek srážek více než 200 až 250 mm. Naopak podoblast velmi suchá má o 150 mm menší srážky, než je potenciální evapotranspirace.

Třetí přednáška se zabývala **klimatickými změnami v bonitaci půdy**. Obsahem bylo hodnocení půdy z hlediska produkčních a mimoprodukčních funkcí s dopady na plošnou a kvalitativní ochranu. Dále řešila vliv očekávaných klimatických změn na půdy v ČR a hodnocení jejich produkční funkce. Rovněž řešila klimatickou rajonizaci v rámci dlouhodobých klimatických faktorů především z agronomického hlediska, jako jsou ukazatele vegetačního období zemědělských plodin a faktory dlouhodobě ovlivňující přírodní výnosy.

Základní kritéria pro vymezení klimatické rajonizace můžeme spatřovat v sumě průměrných denních teplot, v průměrné roční teplotě, v průměrné teplotě ve vegetačním období, v průměrném ročním úhrnu srážek, v průměrném úhrnu srážek ve vegetačním období, v pravděpodobnosti výskytu suchých vegetačních období, ve vláhové jistotě a v hranicích sucha ve vegetačních obdobích. Dále přednáška charakterizovala jednotlivé klimatické regiony od velmi teplého a suchého až po chladný a vlhký. Zabývala se změnami v bonitačním systému půd v kontextu změny klimatu a řešila i návrh nových klimatických regionů s využitím komplexních charakteristik.

Prioritní vzdělávací akce pokračovala tématem – **možné změny klimatu a adaptačními opatřeními**. Byla rozebrána proměnlivost klimatu na našem území, podstata skleníkového jevu, podstata globálního oteplování a možná změna podnebí v Evropě a i v ČR. V závěrech byl vysloven názor, že se zvyšuje proměnlivost podnebí, v letech 1961–2010 se zvýšily průměrné teploty vzduchu, a to i v zimním období, nepravidelně se vyskytují arktické dny, s ohledem na proměnlivý výskyt sněhové pokrývky musíme počítat s větším počtem dnů, kdy budou trvat holomrazy (z toho vyplývá možnost poškození porostů mrazem). Srážkové úhrny se v dlouhodobém horizontu nemění, ale jsou výrazné rozdíly v jednotlivých letech. Výskyt srážek je proměnlivější, zvyšuje se podíl srážek z bouřek a vyskytují se přívalové srážky. Častěji se vyskytuje období sucha. Oteplování na našem území představuje zvýšení výskytu různých extrémů, prodlužuje se vegetační období. Zvýšená teplota vzduchu

znamená vyšší evapotranspiraci, ale při stejném úhrnu srážek i častější výskyt suchých období.

Poslední část byla věnována **zvýšenému výskytu povodní a sucha**. Posluchači se dozvěděli, v čem spočívá jejich podstata, kdy a jak vznikají, a jak jim čelit. Na všechny tyto extrémní výskyty počasí byla doporučena možná současná opatření.

Všechny uvedené přednášky, které byly obsahově bohaté, metodicky správně pojaté a rétoricky bezchybně podané, přednesl **pan RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., ředitel pobočky Českého hydrometeorologického ústavu Brno**.

Josef Sívek, ÚZEI Praha

VIDIECKA MLÁDEŽ V EURÓPSKOM A SLOVENSKOM KONTEXTE I. časť

Mladí ľudia žijúci na vidieku predstavujú špecifickú skupinu, ktorá v súčasnej spoločnosti vyvoláva množstvo naliehavých otázok.

Pre väčšinu vidieckych komunít na Slovensku (ale aj v iných európskych krajinách) je tzv. exodus mladej generácie tým najpálčivejším problémom. Odchod mladých ľudí z vidieka je ovplyvnený viacerými faktormi, napr. geografickou polohou, sociálnymi pomermi, úrovňou a dostupnosťou služieb, lokálnym trhom práce, hodnotou rodiny a miestnych sociálnych sietí, atď. Významnú úlohu pri týchto migračných trendoch zohráva aj vnútorná heterogenita súčasného vidieka ponúkajúca mládeži rozmanité perspektívy.

V podmienkach Slovenska má na jednej strane podobu komunít tradične orientovaných na poľnohospodárstvo či podobu marginalizovaných deindustrializovaných oblastí a na druhej strane podobu prosperujúcejších (prevažne suburbánnych) lokalít vyznačujúcich sa orientáciou na služby a obchod, ktoré umožňujú „konzumnejší“ spôsob života.

Kto je vidiecka mládež?

V súvislosti s problematikou mládeže vyvstáva v prvom rade otázka, ako ju definovať, avšak doposiaľ neexistuje jednoznačné vymedzenie tohto pojmu. Vek a lokalita predstavujú dve kľúčové charakteristiky pri snahe definovať vidiecku mládež. Za obdobie mladosti možno považovať etapu tranzície a mladosť sa dá obsahovo charakterizovať ako prechod od detstva, kedy je človek závislý a odkázaný na druhých k dospelosti a nezávislosti. Mladí ľudia sa v tomto období ocitajú ako keby na rozhraní dvoch svetov, pričom jeden reprezentujú istoty a pomerne štandardný model života, kým ten druhý reprezentujúci voľbu a risk predpokladá u jednotlivcov samostatné rozhodovanie a plánovanie vlastnej budúcnosti, životných stratégií, ako aj ich spoločenskú integráciu.

Z uvedených dôvodov sa za mládež preto štatisticky najčastejšie považuje obdobie medzi 15 a 29 rokom života. Aj podľa nášho tzv. Zákona o mládeži (2008) je mládežníkom osoba, ktorá dovŕšila vek najviac 30 rokov. Vek je síce dôležitý, ale nie je určujúci, pretože existujú ďalšie kvalitatívne indície, ktoré poukazujú na dozrievanie a dospievanie mladých ľudí.

Za kľúčové vekové míľniky dospelosti sa obvykle považuje ukončenie povinnej školskej dochádzky a právo voliť, resp.

stanovenie minimálnej vekovej hranice pre právo byť volený. Okrem toho je dospelosť vnímaná aj ako etapa možného finančného osamostatnenia sa mladých ľudí. Avšak dlhšie obdobie štúdia (zvyšujúci sa podiel študujúcich na vysokej škole) v kombinácii s komplikovaným hľadaním si práce a sťaženou dostupnosťou vlastného bývania zvýšili dĺžku tranzície od mladosti k dospelosti.

Podľa demografických údajov Eurostatu (2011) žije v EÚ približne 95,2 milióna mladých ľudí vo veku 15–29 rokov. Ich podiel z celkového počtu obyvateľov sa v jednotlivých krajinách pohybuje v rozpätí 15 % – 23 %, pričom na Slovensku je to v uvedenom roku 22 %. Štatistické údaje o vidieckej mládeži sú všeobecne veľmi „chudobné“ a nepostačujúce, obzvlášť na úrovni nižšej ako NUTS II (štatistická územná jednotka – oblasť).

Na požiadanie Výboru Európskeho parlamentu (EP) pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka pripravil preto Eurostat údaje charakterizujúce podiel mládeže žijúcej v rôznych typoch regiónov na úrovni NUTS III (samosprávne kraje v podmienkach Slovenska):

Podiel mládeže vo veku 15–24 rokov v rôznych typoch regiónov

	Podiel z celkového počtu obyvateľov (v %)			
	prevažne vidiecke regióny	prechodné vidiecke regióny	prevažne mestské regióny	celkový podiel
Priemer EÚ	11,4	11,8	10,9	11,4
Slovensko	14,5	15,5	13,0	15,0

Pozn.: Typológia regiónov podľa OECD je vysvetlená v ďalšom texte tejto kapitoly. Zdroj: Eurostat 2009

Slovensko patrí ku krajinám s najvyšším podielom vidieckej mládeže spolu s Estónskom, Litvou, Lotyšskom, Poľskom, Írskom, Českom a Rumunskom. Zároveň s týmito údajmi poukazuje monitorovacia správa vyššie uvedeného výboru EP aj na rozdiely v nezamestnanosti mestskej a vidieckej mládeže:

Nezamestnanosť mládeže vo veku 15–24 rokov v rôznych typoch regiónov

	Miera nezamestnanosti mládeže (v %)			
	prevažne vidiecke regióny	prechodné vidiecke regióny	prevažne mestské regióny	celkový podiel
Priemer EÚ	20,8	17,9	20,3	19,8
Slovensko	31,5	26,9	15,3	27,3

Zdroj: Eurostat, Labor Force Survey 2009

Najvyššiu nezamestnanosť mládeže žijúcej v prevažne vidieckych regiónoch má Španielsko (38,2 %), potom nasleduje Lotyšsko (34,1 %), Litva (31,6 %), Slovensko (31,5 %) a Maďarsko (30,5 %). Čo sa týka lokality (v súvislosti so snahou zdefinovať pojem vidiecka mládež), je nutné zdôrazniť, že vidiecky priestor na Slovensku je okrem svojej odlišnosti od mestského priestoru aj vnútorne značne rozmanitý a heterogénny. Z toho vyplýva, že socializáciu vidieckej mládeže je taktiež potrebné vnímať ako proces, ktorý nemá jednotnú podobu a priebeh, ale odohráva sa v odlišných sociálnych prostrediach.

Dilema vidieckej mládeže: ostať či odísť...?

V súčasnosti veľa mladých ľudí (aj na vidieku) vo veku okolo „dvadsiatky“ ešte stále navštevuje školu a nezačalo pracovať. Okrem toho vzrástol v ostatných dvoch dekádach priemerný vek uzatvárania prvého manželstva či partnerského súžitia, a to isté platí pre vek, v ktorom sa ženy rozhodnú mať prvé dieťa. Mladí ľudia majúci pocit biologickej a intelektuálnej dospelosti súbežne sprevádzaný pocitom nedostatku ekonomickej i sociálnej nezávislosti majú sklon utvárať špecifické subkultúry a zvláštne sociálne identity. Často je to podmienené správaním staršej generácie, čo sa prejavuje výraznejšie v konzervatívnejšom vidieckom prostredí a obvykle vyvoláva skryté aj manifestné medzigeneračné konflikty.

Prebiehajúce zmeny vo vzoroch rodinného správania a mechanizmoch trhu práce tiež spôsobujú, že časť mladých ľudí žije osamostatnene, napriek tomu že nie sú (úplne) ekonomicky nezávislí. V takýchto prípadoch ich životné podmienky závisia najmä od systému sociálneho zabezpečenia, ale aj od schopnosti zužitkovať vlastný sociálny a kultúrny kapitál a pretaviť ho do ekonomickej podoby. Vo vidieckom priestore, najmä v tzv. dedinách je však tradičná nukleárna rodina stále považovaná za stabilnú a kľúčovú inštitúciu. Keďže trh práce je tiež silne regulovaný a hľadanie práce predstavuje dlhodobý i značne vyčerpávajúci proces, nie je ničím neobvyklým ak „deti“ žijú v jednej domácnosti so svojimi rodičmi až do „tridsiatky“. V prípade nedostatočnej či dokonca úplne abscentujúcej rodinnej podpory sú však mladí ľudia vystavení ohrozeniu v podobe sociálnej alebo ekonomickej marginalizácie.

Ako teda mládež vníma vidiek a aké dilemy z toho vyplývajú? Ľudia bývajúcí na vidieku sa vo všeobecnosti väčšinou zhodnú,

že pozitíva rurálneho života v porovnaní so životom v meste spočívajú hlavne v pocite dostatku priestorovej voľnosti a slobody, menšieho dopravného ruchu, nižšej kriminality, lepších rodinných vzťahov, súdržnejšej komunity, menšej anonymity a celkovo lepšej kvality života. Aj mladí ľudia vo vzťahu k vidieku vyzdvihujú najmä priamy kontakt s prírodou, kludné a menej stresové prostredie, lepšie bývanie, pocit bezpečnosti, silné sociálne siete, možnosť športovania, turistiky a pod. Zároveň však často konštatujú, že na vidieku nie je dostatok pre nich zaujímavých aktivít („nie je tu čo robiť“), poukazujú na zlé dopravné spojenie, zlú ekonomickú situáciu a nedostatok „dobrých“ pracovných príležitostí, pociťujú až prílišnú izoláciu („je to tu taký zapadák“; „dedina je ako keby vymierajúca, všetci mladí odchádzajú“), nepostačujúcu civilizačnú infraštruktúru, zlý prístup ku kvalitnému vzdelaniu i voľnočasovým aktivitám a prekáža im aj „všadeprítomná“ sociálna kontrola („každý každého pozná a všetci o vás všetko vedia“).

V kontexte moderného rozvoja vidieka sa nádejou prirodzene stávajú najmä mladí ľudia. Očakáva sa, že práve oni prispejú k tomu, aby sa stal súčasťou slovenský vidiecky priestor tak pre oddych a relax ako i priestorom, ktorý bude viacerým obyvateľom poskytovať možnosti realizovať sa a nachádzať tu aj zamestnanie. Avšak snaha udržať mladých ľudí na vidieku ako jeden z cieľov rozvoja vidieka sa veľmi ľahko môže dostať do konfliktu s cieľmi mládežníckej politiky, politiky zamestnanosti a sociálnej inklúzie, ktorými je rozširovať možnosti a príležitosti pre uplatnenie mladej generácie. Lepšie vzdelanie totiž obvykle znamená nutnosť opustiť vidiecku komunitu z dôvodu obmedzených možností na lokálnom vidieckom trhu práce, hoci by mnohí mladí ľudia chceli na vidieku ostať. Taktiež tu vyvstáva množstvo komplikovaných otázok, napr. aké stanovisko by mala spoločnosť a lokálne spoločenstvá zaujať k migrácii vidieckej mládeže? Je ju možné vnímať len ako „pochovanie“ šancí na reprodukciu a rozvoj vidieckych komunít alebo je potrebné klasifikovať ju aj ako prejav emancipácie a schopnosti mladého človeka využiť príležitosť a osamostatniť sa?

Pravdepodobne najvhodnejším spôsobom riešenia tejto dilemy by bola podpora oboch možností – t.j. „ostať“, ale tiež „odísť“. Podpora tzv. úniku by mohla v praxi znamenať dostupnosť všetkých potrebných informácií, ktoré mladý človek z vidieka bude potrebovať v situácii, keď sa ocitne mimo svojich sociálnych sietí v kompetitívnom trhovom prostredí, čo na neho môže pôsobiť skľučujúco. Naopak, podpora tzv. zotrvania na vidieku by mala obnášať materiálno-finančnú podporu, ktorá by na jednej strane zrovnoprávnila dostupnosť relevantných vzdelávacích inštitúcií aj pre vidiecku mládež (podpora cestovných a pobytových nákladov), na strane druhej by pomáhala vytvoriť pracovné miesta so zodpovedajúcim ohodnotením pre ľudí s vyššou formálnou kvalifikáciou a tiež by pomáhala obciam uspokojiť ich požiadavky na bývanie.

Mgr. Ing. Danka Moravčíková, PhD., KSV FEM SPU Nitra

Dokončenie na budúce

Použitá literatúra a zdroje sú k dispozícii v redakcii

VOLNĚ DOSTUPNÉ NÁSTROJE PRO TVORBU TESTŮ

Získávání informací o výsledcích vzdělávání patří mezi důležité součásti práce učitele a k tomuto účelu jsou často používány testy. Pravděpodobně každý z nás někdy absolvoval test, který nebyl sestaven správně. Nejčastější problémy spočívají v nedobré srozumitelnosti testových položek (zadání), v nesprávném odhadu na potřebu času nebo v neodborné administraci testu (např. rušivé okolní vlivy). Připravit kvalitní test a vyhodnotit správně získané výsledky je poměrně náročný a obtížný úkol. Přípravu a vyhodnocení testů může usnadnit použití speciálního software pro vytváření testů a vlastní testování pomocí počítače.

Zpracování testů pomocí software na počítači má na první pohled mnoho výhod jako např.: snadnou **opakovatelnost** jednou vytvořených testů, **dostupnost** prostřednictvím počítačové sítě, **okamžité získání výsledků**, možnost **použití obrázků a multimédií** v testu apod. Výhody testování prostřednictvím software jsou však často „vykoupeny“ tím, že počáteční časová investice do tvorby testů bývá velmi vysoká. Mnoho času zabere samotná příprava testových položek a jejich následné vkládání do programu, odladění chyb a prověření spolehlivosti použitého programu v různých situacích.

Každý test by měl procházet vývojovým cyklem, ve kterém je test po vytvoření ověřen krátkou pilotáží a teprve po případných úpravách je použit k vlastnímu testování. Po celkovém vyhodnocení výsledků testu (položková analýza) a interpretaci výsledků může dojít k dalším úpravám a vylepšení testu.

Kvalitní počítačový program pro tvorbu testů by měl mít následující vlastnosti:

- oddělená databanka úloh od vlastních testů (možnost opakovaného, použití testových úloh v kontextu různých testů),
- náhodný výběr úloh do testu z definované skupiny úloh (možnost sestavit individuální náhodné zadání testu),
- náhodné promíchávání variant správných odpovědí,
- možnost použití obrázků, grafiky, multimédií v testových položkách,
- možnost vytvářet všechny základní druhy testových položek, jako jsou například položky: krátká tvořená odpověď, výběr z více odpovědí, přiřazovací úloha,
- položková analýza (rozbor úspěšnosti/neúspěšnosti položek),
- spolehlivost software (průběžné zaznamenávání odpovědí, možnost vrátit se k rozpracovanému testu při výpadku sítě).

Pokud má učitel k dispozici spolehlivý program pro vytváření testů, může ho využít nejen ve smyslu **ověřování výsledků vzdělávání**, ale jako výborný **nástroj pro samostatnou práci žáků** ve formě tzv. **cvičných testů**. Cvičné testy bývají mezi žáky velmi oblíbené a ve vzdělávacím procesu mohou mít významnou funkci pro svou **vysokou motivační hodnotu**.

Volně dostupných a plnohodnotných programů pro tvorbu testů není mnoho. Jednou z alternativ může být **CMS Moodle** (<http://moodle.org>), o kterém jsme psali v březnovém čísle časopisu. Moodle je sice prvotně určen k vytváření e-learningových kurzů, ale jeho **velmi dobře propracovaný testový modul** stojí za vyzkoušení i za předpokladu, že ostatní části systému nebudou využívány.

Testový modul v Moodle je velmi robustní, spolehlivý a **umožňuje sestavit velmi kvalitní test**. Protože Moodle vychází z filozofie konstruktivistické pedagogiky (děláním chyb je zcela přirozeným procesem učení), obsahuje mnohé další nástroje pro **posilování zpětné vazby mezi vzdělávaným a vzdělávajícím se**. Někdy může dělat potíže zařazení těchto zpětnovazebních funkcí, protože v českém školství je často význam testování absolutizován (konečné výsledky testu jako hlavní a někdy i jako jediné měřítko osvojení učiva). **Zpětnovazební funkci testů pro zkoušeného se přikládá malý význam** (s výjimkou klasifikační funkce). Testový modul v Moodle umožňuje sdělit zkoušenému informaci, že např. vybral sice špatnou, ale druhou nejpravděpodobnější odpověď a může mu vysvětlit pravděpodobnou příčinu jeho chyby.

Příklad další volně dostupné varianty software pro testování je **program Hot Potatoes** (<http://hotpot.uvic.ca>). Z metodického hlediska lze program Hot Potatoes využít několika způsoby. Především je určen pro učitele, kteří chtějí pro žáky vytvořit test v **atraktivní podobě interaktivních webových cvičení**. Tato cvičení mohou být samostatná nebo sestavena do bloků vzájemně navazujících úkolů zaměřených na studium nebo procvičování určité látky. Výhodou je, že materiál může být nejen umístěn na webových stránkách školy, ale žákům může být přístupný na jakémkoliv paměťovém médiu, případně může být k dispozici na počítačích v učebnách. Pro práci s testy Hot Potatoes stačí běžný internetový prohlížeč.

Hot Potatoes má pět částí, z nichž každá slouží k vytváření určitého typu testu nebo cvičení. **Cvičení vytvořená programem Hot Potatoes poskytují žákům bohatou zpětnou vazbu**. Kromě poskytnutí hodnocení ve formě sdělení, zda šlo o správnou či špatnou odpověď, se žák dozví, na kolik procent byla jeho práce s cvičením úspěšná a v průběhu práce má možnost postupné nápovědy, pokud je pro cvičení vytvořena. Vzhledem k tomu, že správná řešení jsou ukryta v kódu stránky, se tento typ cvičení nehodí pro klasifikační testování, ale najde uplatnění hlavně pro cvičné testy.

Pro oba výše jmenované programy je k dispozici české prostředí, které je pro plný komfort testování nezbytné. Nejširší výčet existujících programů pro testování je možné nalézt na stránkách metodického portálu RVP (<http://www.rvp.cz>). Na internetu lze nalézt také velké množství online programů pro tvorbu testů, většina z nich nemá české prostředí a jejich použitelnost je omezená.

Ing. Jirí Husa, IVP ČZU Praha

PROJEKT AGRICULTURAL CODE

Agroinštitút Nitra je ako jeden z partnerov zapojený do projektu Agricultural Code – Vzdelávanie prostredníctvom vizuálnej komunikácie o prevencii pracovných rizík pri práci s poľnohospodárskymi strojmi, čo je projekt prenosu inovácií Leonardo da Vinci, realizovaný v rámci programu celoživotného vzdelávania Európskej komisie, s celkovou dĺžkou trvania 24 mesiacov.

Hlavným cieľom projektu je zvýšiť kvalitu a efektívnosť procesov výučby prostredníctvom návrhu a overovania vzdelávacích materiálov, založených na báze vizuálnych komunikačných systémov.

Špecifické ciele projektu:

- Podpora vzdelávania v oblasti BOZP (Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci) v sektore pôdohospodárstva
- Podpora bezpečnejšej obsluhy poľnohospodárskych strojov
- Šírenie a zavádzanie využívania ochranných pracovných pomôcok a prostriedkov, a tým zároveň prispievať k ochrane zdravia pracovníkov

Jedným z výstupov projektu budú vzdelávacie materiály, založené na výlučne vizuálnej podstate, ktoré budú môcť byť využité v rámci rôznych metód výučby – prezenčná forma, dištančná forma a kombinácia oboch, aby

sa umožnil prístup k programom ďalšieho vzdelávania pre všetkých zamestnancov v sektore pôdohospodárstva.

Ďalším výstupom bude Pilotný Kurz, ktorý je určený pre zamestnancov sektora pôdohospodárstva. Kurz bude rozčlenený na všeobecnú a odbornú časť, bude sa skladať z dvanástich výučbových celkov. Zameraný bude na to, aby si účastníci kurzu uvedomili význam bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a aby si rozšírili svoje poznatky o súvisiacich legislatívnych nariadeniach, postupoch.

- Ergonómia,
- Prvá pomoc
- Ochranné pomôcky a prostriedky
- Údržba poľnohospodárskych strojov
- Skladovacie, prepravné zariadenia a zariadenia na spracovanie produktov
- Preprava v poľnohospodárstve
- Vedenie traktorov
- Poľnohospodárske stroje s hriadeľovým pohonom
- Samohybné stroje
- Závašné stroje
- Stroje na aplikáciu fytosanitárnych produktov
- Ďalšie ručne riadené motorové zariadenia: rotavátory, ručné pluhy atď.

www.agriculturalcode.com

Partneri: FEDERACIÓN AGROALIMENTARIA DE CC.OO – koordinátor, ďalší partneri – Slovensko, Turecko, Taliansko, Rumunsko, Belgicko.

Ing. Peter Vnučko, Agroinštitút Nitra, štátny podnik

V RECYKLACII ODPADŮ ZAOSTÁVÁME

Podľa aktuálneho výskumu Eurostatu (statistického úradu Európskej únie, sídlícího od roku 1953 v Luxemburku), zverejneného v mesiaci břežnu letošního roku, bylo v roce 2011 v EU recyklováno nebo zkompostováno 40 % komunálního odpadu. Oproti roku 2001 se podíl takto zpracovaného odpadu zvýšil více než o jednu třetinu.

Každý obyvatel EU vyprodukoval v tomto roce přibližně 503 kilogramů odpadu. Na jednoho Čecha pak připadá výrazně méně – 320 kg. V recyklaci však Česká republika stále zaostává. Připomeňme, že pod pojmem recyklace se v definici Eurostatu rozumí přepracování odpadních materiálů v určitém výrobním procesu tak, aby sloužily původnímu účelu (recyklace materiálů) nebo jiným účelům (ostatní formy recyklace), včetně organické recyklace (kompostování), s výjimkou energetického využití.

Z veškerého odpadu, který byl v zemích EU vyprodukovaný, skončilo 37 % na skládce. Další 23 % bylo spaleno a 25 %

bylo určeno k recyklaci. Zbývajících 15 % bylo zkompostováno. Za posledních deset let se v Evropské unii při nakládání s odpadem přestaly do značné míry využívat skládky. V roce 2001 na ně putovalo ještě 56 % odpadu. Naopak se zvyšuje podíl recyklace a kompostování – v roce 2001 to bylo 17 %, respektive 10 %.

Statistické údaje pro Českou republiku se poněkud liší. Podobně jako v dalších nových členských státech je valná většina odpadu přepravována na skládky (65 %). V zakládajících zemích EU, jako je Německo, Belgie nebo Lucembursko, se přitom na skládku dostane jen zcela zanedbatelné jedno

procento odpadků. Naopak ve státech ze šestého rozšíření EU (Rumunsko či Bulharsko), je to dokonce více než 90 %. V České republice jsou potom využívány skládky a metoda spalování (18 %) na úkor recyklování. K opětovnému využití je přepracováno jen 15 % odpadu. Ke zpracování odpadu se navíc téměř nepoužívá kompostování (2 %). To přitom v některých hospodářsky vyspělých zemích - hlavně v Rakousku, Nizozemsku a Belgii - představuje významný podíl nakládání s odpadem.

Každý občan České republiky vyprodukoval v roce 2011 průměrně 320 kilogramů odpadu. Tím se řadíme pod průměr EU, který činí 503 kg. Největší množství odpadků podle údajů za rok 2011 generují Dánové, a to více než 700 kilogramů. Za nimi se umístili obyvatelé Lucemburska, Kypru a Irska. Nejmenší produkci odpadu se obecně vyznačují země střední a východní Evropy. Kromě nás se to týká například Slovenska, Polska a Estonska.

(tes)

INFORMAČNÍ SERVIS

Zastoupení Evropské komise

Komise zahájila činnost observatoře pro biohospodářství

Evropská komise zřídila observatoř, která bude mapovat postup a hodnotit dopad rozvoje biohospodářství Evropské unie. Tato observatoř bude shromažďovat údaje pro sledování vývoje trhů a mapování politik biohospodářství na úrovni EU, členských států a regionů, výzkumných a inovačních kapacit a rozsahu souvisejících veřejných a soukromých investic. Observatoř bude svoji činnost koordinovat se Společným výzkumným střediskem, vnitřním vědeckým útvarům Komise.

Pod pojmem „biohospodářství“ se rozumí hospodářství, které je založeno na inteligentním využívání biologických zdrojů z pevniny a moře jako vstupů pro potraviny a krmiva, průmyslovou výrobu a výrobu energií. Pokrývá rovněž využívání bioodpadu a biologických procesů pro udržitelná průmyslová odvětví.

Observatoř je tříletým projektem, který funguje od března 2013 a jeho cílem bude zveřejnit shromážděné údaje prostřednictvím specializovaných internetových stránek v roce 2014. Tímto způsobem bude observatoř podporovat regionální a národní strategie biohospodářství rozvíjené v současnosti členskými státy EU.

Vedle poskytování údajů o rozsahu biohospodářství a jeho odvětvích by observatoř měla sledovat řadu měřítek výkonosti, například hospodářské ukazatele a ukazatele zaměstnanosti a míry inovací, a měřítka produktivity, sociálního blahobytu a kvality životního prostředí. Rovněž bude sledovat vědecký a technologický rozvoj a vývoj politik týkajících se biohospodářství.

Biohospodářství v Evropě již nyní představuje odhadem 2 biliony EUR a 22 milionů pracovních míst. Komise uvažuje o podpoře rychlejšího rozvoje této oblasti prostřednictvím nového partnerství veřejného a soukromého sektoru pro biologická průmyslová odvětví. Rozhodnutí by mělo být přijato v červnu 2013.

Strategie biohospodářství EU přijatá dne 13. února 2012 má tři hlavní pilíře:

1. Investice do výzkumu, inovací a dovedností pro biohospodářství. Tento pilíř by měl zahrnovat financování z prostředků EU i členských států, soukromé investice a posílení součinnosti s dalšími koncepčními iniciativami.
2. Rozvoj trhů a konkurenceschopnosti v odvětvích biohospodářství díky udržitelné intenzifikaci prvovýroby, přeměně odpadů na produkty s přidanou hodnotou, jakož i mechanismům vzájemného předávání zkušeností pro zlepšení efektivity výroby a využívání zdrojů.
3. Posílená koordinace politik a zapojení zúčastněných stran, a to vytvořením panelu pro biohospodářství, observatoře pro biohospodářství a pořádáním pravidelných konferencí zúčastněných stran.

Tato strategie usiluje o vytváření součinnosti a vzájemných vztahů s jinými oblastmi politiky, nástroji a zdroji financování, jež s ní sdílejí a řeší stejné cíle. Patří sem například Fond soudržnosti, společná zemědělská politika a společná rybářská politika (SZP a SRP), integrovaná námořní politika, jakož i environmentální a průmyslová politika a politika v oblasti zaměstnanosti, energetiky a zdraví.

Evropská občanská iniciativa získala milion podpisů

Organizátoři iniciativy Right2Water oznámili, že již nasbírali přes milion podpisů. Right2Water by se tak mohla stát první evropskou občanskou iniciativou, které se podaří shromáždit potřebný počet prohlášení o podpoře. Organizátoři iniciativy věří, že „voda je veřejný statek, nikoli zboží“. Vyzývají Evropskou komisi, aby „navrhla právní předpisy, kterými se naplní lidské právo na přístup k vodě a hygienickým zařízením uznané organizací OSN a podpoří poskytování vody a hygienických služeb jakožto základních veřejných služeb pro každého“.

Iniciativa požaduje:

1. Povinnost institucí a členských států EU zajistit všem obyvatelům právo na vodu a hygienu.
2. Zásobování vodou a správa vodních zdrojů by neměly spadat do „pravidel vnitřního trhu“ a vodohospodářství by mělo být osvobozeno od liberalizace.
3. Zvyšování snah EU o zajištění univerzálního přístupu k vodě a hygieně.

QUO VADIS, ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO, V DEKÁDĚ DRUŽSTEV?

Rok 2012 byl pro družstevnictví velice významný. OSN totiž na svém 64. valném shromážděním vyhlásila rok 2012 Mezinárodním rokem družstev. Cílem akce bylo zvýšit povědomí o družstvech po celém světě, apelovat národní vlády k větší podpoře družstevnictví ve svých státech.

Úvod

Mezinárodní družstevní svaz následně vyhlásil na svém zasedání v Manchesteru rok 2013 začátkem Družstevní dekády. Je proto potřeba se více sjednotit a postupovat společně v duchu hesla Mezinárodního roku družstev „Budovat lepší svět“. Zní to jaksi budovatelsky, ale svět, reprezentovaný vyspělými zeměmi, cítí, že budování družstev povede ke stabilizaci národních ekonomik, a tím i k uvolnění napětí ve světě.

Do asociace družstev neodmyslitelně patří také ZEMĚDĚLSKÝ SVAZ ČESKÉ REPUBLIKY, který sdružuje družstva a obchodní společnosti působící v sektoru zemědělství a podporuje rozvoj moderních forem zemědělského podnikání. Praxe prokazuje, že zemědělská a odbytová družstva jsou nedílnou součástí podnikání na venkově. Družstevní podnikání v zemědělském sektoru je významnou tradiční formou podnikání ve světě i v ČR.

Družstva se vyznačují určitým prvkem demokratického hlasování. Stává se, že člen družstva má dle kogentních ustanovení jenom jeden hlas, pokud stanovy neurčují jinak, bez ohledu na jejich další majetkové vklady. Znamená to měnit stanovy, rozhodovat o zrušení družstva s likvidací, nebo o přeměně družstva, rozhodovat o uzavření smluv podle § 67 Obchodního zákoníku a o jiných významných majetkových dispozicích. Pro schválení je nutná někdy prostá většina a někdy 2/3 přítomných. Nový zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), který má účinnost k 1. 1. 2014, sice zachovává, že každý člen má při hlasování na členské schůzi 1 hlas, ale došlo k určité změně, kdy se hlasuje ve věcech schválení poskytnutí finanční asistence, uhrazovací povinnosti, zrušení družstva s likvidací, přeměně družstva, vydání dluhopisů.

V nástinu bych čtenáře tohoto textu rád seznámil se svými postřehy v oblasti problematiky zemědělství. Je to obor, který byl v poslední době politicky vnímán jako něco na okraji a méně důležitého. Troufám si však říci, že v dalších letech dojde k potvrzení jeho strategické důležitosti. Vývoj světa je extrémně urychlen, od roku 2006 došlo ke zdvojnásobení ceny potravin, a zdroje fosilních surovin se blíží ke svému limitu.

Musíme sledovat dva aspekty. Jeden, který se týká každodenní nutné práce, a druhý ve formě vytipování dalších vizí, které zabezpečí budoucnost tohoto odvětví včetně nastavení národní politiky. **Strategický význam má do budoucna**

i zajištění půdního fondu. Jedničkou v oblasti každodenní práce i v oblasti formování budoucnosti je nutnost neustále sledovat obrovský **přísun vědeckotechnických informací**, které zásadním způsobem umožňují zefektivnit výrobu.

Pro dobrý hospodářský výsledek zemědělců je nutné podílet se na celém životním cyklu výrobku od prvovýroby k zpracovateli, až po jeho dodání spotřebiteli. Zemědělství musíme chápat z několika hledisek. Jsou to zejména:

- Intenzifikace zemědělské výroby
- Ochrana životního prostředí
- Podpora venkova a využití krajiny

Rostlinná výroba

Podstatou rostlinné výroby je zvládnutí fyziologie rostlin. Ta ze zářivé energie slunce využívá jen na několik procent. Nabízí se možnost využít rostlin nebo jejich částí pro rozklad vody na kyslík a vodík s kladnou energetickou bilancí.

K tomu, aby se naplnily některé výše uvedené úvahy, musí být vytvořeny i možnosti. Zásadní změny by představily nové formy hospodaření a svobodný trh. K tomu by ale musel být vytvořen společenský, centralizovaný systém, pokud možno světového rozsahu. Současně by k tomu musela být společnost nějak „dotlačena“, aby zde byla i celospolečenská politická vůle.

Dojde k velmi výraznému, možná 2 – 3násobnému zdražení potravin. Ty budou představovat ve struktuře výdajů světového i evropského obyvatelstva 40 – (60) % proti současným asi 20 % v EU. Zemědělství, vlastnictví půdy a prostoru bude velmi lukrativní.

Produkty živočišné výroby

Pro výživu lidí budeme potřebovat, aby produkce byla zajištěna u nás. K tomu musíme ale provést celou řadu opatření, abychom tento cíl splnili. Mezi kroky, které jsou nezbytné pro konkurenceschopnou živočišnou výrobu, patří podporování výzkumu v oblasti genetiky zvířat, ale také nové biotechnologie pro zdravotní stav rostlinné výroby. Musíme také podporovat výzkum v oblasti nanotechnologií, nanobiotechnologie.

Agroenergetika

Bezpochyby bude úspěšný ten, kdo bude schopen produkovat elektrickou energii za podmínek umožňujících podporu dle zákona č. 180/2005 Sb. Hlavním důvodem, proč právě

elektrická energie, je, že společenská poptávka po elektrické energii bude zcela jistě dále růst.

Realizovat tento záměr se dá formou dnes běžně známou v podobě BPS (bioplynové stanice), postupně by mělo docházet k útlumu spalování, ale budou pravděpodobně zavedeny i kogenerační výroby tepla a elektrické energie z pevné biomasy, popř. jenom zplyňováním biomasy. Důvodem je, že v brzké budoucnosti bude zavedena i podpora na produkci tepla z OZE (**obnovitelné zdroje energie**), což bude platit i pro BPS, dle směrnice 2009/28/ES.

Co se týče bioplynu, lze i u nás očekávat nasazení technologií čištění bioplynu na kvalitu blízkou zemnímu plynu, a buď odprod do rozvodné sítě, nebo nasazení v dopravě.

Jaké jsou vize odborníků pro další rozvoj v této oblasti?

1. Zemědělství se **bude významně koncentrovat**, farmy o výměře kolem 20 ha budou jen vítaným doplňkem tohoto systému. Tato koncentrovaná **uskupení ovládnou venkovský prostor** včetně místních samospráv a velmi pravděpodobně převzou i velkou část zaměstnanosti, sociálních a společenských služeb.
2. Znovu se objeví systém **domácího potravinového hospodářství a samozásobitelství**, i když v minoritním množství.
3. **Naroste význam zemědělství v energetice**, v oblasti bioplynu či tvorby jiných zdrojů energie z biomasy.
4. Významně **narostou ceny agrárních produktů**.
5. **Internet a systém doplňkových služeb** od agrárních producentů může potlačit další rozvoj supermarketů formou rozvozů do domácnosti.
6. **Významně naroste význam agrárních exportů**, především do Asie.
7. Patrně bude trvat stagnace živočišné výroby, ale především v oblasti masa, nikoliv mléka.
8. Nepředpokládá se zásadní **změna struktury pěstovaných plodin**, ale po roce 2020 se předpokládá pokles produkce řepky v souvislosti s rozvíjením produkce palmového oleje ve světě. Vzhledem k nízkým nárokům na potřebu vody zřejmě naroste význam pěstování kukuřice.
9. Musíme se připravit i na další období, kdy se dá předpokládat vznik nových **legislativních opatření. Chystá se předpis EU**, že každý výrobek má být opatřen tzv. uhlíkovou stopou, která je koeficientem přepočtu kolik se produkuje CO₂ při jeho výrobě.
10. Jedním z největších problémů zemědělství je stále se zvěšující **nedostatek vody**. Hospodaření s vodou bude úkolem pro další období tak, abychom nespotebovali zásoby našich vnuků.

Uzavřený ekologický cyklus v zemědělství

Zemědělská družstva se zabývají zemědělskou činností, především rostlinnou a živočišnou. Svoji činnost doplňují různými službami a výrobky. Ukazuje se, že propojení rostlinné a donedávna zavrhané živočišné výroby se navzájem výborně doplňuje, ale aby se cyklus činností dokonale uzavřel a vytvářel maximální efektivitu, chybí zde ještě jeden článek, a to spojnice mezi živočišnou a rostlinnou výrobou. Tímto článkem, který do projektu zemědělství vzorově **zapadá, jsou bioplynové stanice**, do kterých jako vstupní produkt můžeme dodávat výstupy jak z rostlinné výroby, tak některé komodity ze živočišné výroby. Nazpět do půdy pak můžeme dodávat odpad z BPS ve formě hnojiva, což povede k větší efektivitě a rentabilitě rostlinné výroby. Další výhodou BPS je využití odpadního tepla, kterého je asi 50 % výkonu BPS, např. na vytápění administrativní budovy a výrobní haly, sušení obilí, vytápění skleníků, chov ryb, apod.

V BPS budou kromě kukuřičné siláže dále zpracována statková hnojiva produkovaná na farmě (hnůj, močůvka, podestýlka) a tím dojde k jejich stabilizaci a omezení pachových emisí a emisí NH₃ z jejich skladování.

Jedním z hlavních faktorů zřízení BPS je pravidelné CASHFLOW (peněžní toky) z dodávky elektrického proudu, což malá družstva potřebují. Zatím byla jenom odkázána na zelený úvěr, který pracuje na principu, že různé **Zemědělské nákupy** jim poskytly hnojiva, osiva, PHM (pohonné hmoty), ale za vyšší ceny, a zemědělské komodity vykupují dopředu za nižší ceny. Dále jsou zemědělská družstva odkázána již jen na dotace ze státního nebo evropského sektoru.

Hlavní strategické priority pro rozvoj venkova a zemědělství

Hlavní strategické priority pro rozvoj venkova a zemědělství

Je třeba podpořit všechna opatření, která povedou k tomu, že venkov se nebude vyliďňovat a **zemědělství nebude upadat či stagnovat**, ale naopak bude prosperovat tak, aby nadále zajišťovalo kvalitní obživu našich obyvatel a zajistilo **přiměřenou potravinovou bezpečnost**. Důstojnost života na venkově se zajistí i tím, že se **obnoví a posílí dopravní dostupnost** každé obce tak, aby se jejich obyvatelé necítili vyloučení ze života ve vlastní zemi.

Kde zdroje hledat

Cesty k prosperitě musí být proto hledány nejen v tradiční zemědělské výrobě, kde peníze nejsou, ale především tam, kde peníze jsou. Zemědělec je hledá například v požadavcích na dotace a nehledá je například v konstrukci silného a odolného podnikatelského seskupení, které se může stát rovnoprávným partnerem globalizovaným firmám. Další možnosti zdrojů jsou v jasné daňové politice. Z podnikatelského hlediska by většina zdrojů měla zůstat tam, kde vzniknou, u zemědělských družstev je to na podporu zaměstnanosti a sociálních programů členů družstev. Největší zdroje finančních prostředků jsou ve využití intelektualizovaných služeb. Žádný jiný zdroj nemůže přinést tolik, kolik lze získat využitím intelektualizovaných služeb.

Zisk je vytvářen především tam, kde zvýšíme výrobu nebo snížíme náklady, nebo vytvoříme něco lepšího nebo dokonalejšího než to, co využíváme doposud. Největší zdroje peněz jsou tudíž v nových poznatcích, ve využití nových informací, tedy ve využití nových vědeckých a technických poznatků.

Zemědělství má velmi skryté zdroje, které stát jako by nechtěl uvolnit. Jako příklad uvedu: při nákupu zemědělské půdy možnost využít tento nákup jako daňový náklad. Neboť dle zákona o daních z příjmů je znění: u pozemku nabytého vkladem člena družstva, který je fyzickou osobou a neměl pozemek zahrnut v obchodním majetku a jeho vklad uskutečnil do 5 let od nabytí pozemku, je při jeho prodeji nákladem družstva pořizovací cena, a to jen do výše příjmů z jeho prodeje.

U zemědělského pozemku, protože se dle uvedeného zákona účetně neodpisují, **netvoří se případné účetní odpisy** tvořící náklad, snižující daňovou povinnost. To má za následek, že se enormně zdraží zdroje na pořízení zemědělských pozemků. Jelikož právě v zemědělství jsou pozemky hlavním investičním nástrojem, je tento postup při stanovování nákladů pro všechna zemědělská družstva či podniky diskriminační.

V současné krizi, kdy se zvyšuje nezaměstnanost a stále více firem je posíláno do konkurzu, se ukazuje zajímavá myšlenka. V daném případě, kdy se firma dostane do konkurzu, konkurzní správce rozprodá majetek po dílčích částech, většinou pod hodnotou, a věřitelé spláćou nad potenciální možností úhrady své pohledávky, neboť po takovém rozprodeji, úhradách odměn správce konkurzní podstaty a podobných zůstává velmi malá část pro věřitele, mnohdy i pod 10 % své původní přihlášené pohledávky. Po takovém zásahu správce již nebývá možnost pokračování firmy v podnikání a dochází k propouštění zaměstnanců.

V § 316 zákona č. 182/2006 Sb. v případě reorganizace se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.

Zajímavá myšlenka řešení takových případů je provedení restrukturalizace zaručující min. 30 % výnosnost pomocí transformace na zaměstnanecké družstvo, poněvadž tamější zaměstnanci svou práci i svými penězi na rozvoj těchto podniků nejvíc přispěli a z dlouhodobého hlediska je dané řešení nejvýhodnější. Zaměstnanci zainteresovaní v takových družstvech jsou silně motivováni pro vytváření co nejvyššího zisku, budou se dlouhodobě více snažit o udržení podniku v chodu a taktéž se bude projevovat pozitivní bilance na zaměstnanost. Právě např. v zemědělství je stále nejdůležitější lidská práce, zemědělství jako odvětví je možno pouze v omezené míře automatizovat a stále bude procentuálně k produkci vytvářet nejvíce pracovních míst. Insolvenční soudy by takové reorganizace měly maximálně podporovat.

Závěr a perspektiva

„Zemědělství je na této Zemi nezničitelné, pokud bude fungovat fotosyntéza, ale lokálně v současné situaci české zemědělství ohroženo je!“ Z výše uvedeného článku vyplývá, že je nutné se zaměřit na tyto hlavní body, které v následujících deseti letech mohou vést ke stabilizaci zemědělských družstev.

Hlavní body podpory zemědělských družstev

1. V EU musíme usilovat o **zrovnoprávnění našich zemědělců** se zemědělci starých členských států, a to hlavně na poli dotační politiky, to znamená stejné dotace pro všechny zemědělce států EU.
2. **Trvat na zachování Zelené nafty**, to je vrácení spotřební daně nafty zemědělcům. Traktory či kombajny jezdí převážně po poli, takže nezatěžují silnice natolik, kolik ostatní nákladní automobily. **Nebo je třeba alespoň zavést podporu výroby PHM** v zemědělských družstvech.
3. Trvat na **nulové spotřební dani pro vinaře pro tichá vína**.
4. **Využívat snížené sazby DPH** na vyjmenované zemědělské komodity a potraviny.
5. Snažit se daleko více, než tomu bylo dosud, podporovat využití přírodních zdrojů této země ke **strategickým účelům, tj. nejen k potravinářskému použití**, ale i posílení energetické bezpečnosti.
6. **Podporovat úvěry na výstavbu BPS se splatností 10 let**.
7. **Za strategickou považovat také ochranu vod a půd**. Je potřeba zastavit záборы úrodné zemědělské půdy a spekulace se zemědělskými pozemky.
8. **Podpora úvěrů na nákup zemědělské půdy se splatností 30 let**.
9. **Při nákupu zemědělské půdy možnost využít tento nákup jako daňový náklad**
10. Zákonem zajistit, aby v dodavatelsko-odběratelských vztazích nedocházelo ke zneužití významné tržní síly obchodními řetězci, a tím likvidačnímu tlaku na domácí dodavatele, při zneužití **dodatečné zdanění dampingových nákupních cen**.
11. České a regionální potraviny propagovat i tím, že se stanoví minimální podíl **jejich zastoupení v naší obchodní síti**, a to nejméně 60 %.

JUDr. Ing. Karel Nedbálek, PhD.
Zemědělské družstvo Velké Pavlovice

Z prostorových důvodů byly u článku vynečány odkazy a jejich zdroje, na vyžádání ale redakce všem zájemcům článěk i s těmito údaji zašle.

CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽ ŽÁKŮ ZEMĚDĚLSKÝCH ŠKOL V TÁBOŘE

Bliží se kulaté výročí... Uplynulo už 14 let od doby, kdy se ve Starém Městě u Uherského Hradiště uskutečnil v roce 1999 nultý zkušební ročník odborné soutěže žáků středních zemědělských škol studijního oboru Agropodnikání. Soutěž měla hned napoprvé velmi dobrý ohlas, a tak byla „nastartována“ nová, dnes už významná tradice. Po Starém Městě následovaly soutěže na školách v Táboře, Rožnově pod Radhoštěm, Opavě, Hořovicích, Rakovníku, Olomouci, Hořicích, Benešově, opět v Táboře a Benešově, v Přerově, v Bystřici nad Pernštejnem, potřetí v Benešově a v letošním roce – potřetí – v Táboře. Školy nejsou vybírány náhodně, ale podle nepsaných pravidel soutěž zajišťuje ta škola, jejíž žák zvítězil v předchozím ročníku. A vítězem v Benešově se stal tábořský žák Martin Skalický.

Táborská škola se představuje

Vyšší odborná škola a Střední zemědělská škola v Táboře patří mezi naše školy s významnou tradicí. Byla otevřena v roce 1866, stala se první školou tohoto typu v Rakousku, jejímž vyučovacím jazykem byla čeština, v roce 1900 získala status vysoké školy a byla povýšena na Královskou českou hospodářskou akademii. Ke škole stále patří botanická zahrada (společně s budovou školy prohlášena za kulturní památku), v nedalekých Měšicích má sídlo školní statek.

A jaké obory a zaměření je tu možné studovat? Pro absolventy základních škola nabízí směr zemědělský – obor Agropodnikání (zaměření: Péče o životní prostředí, Zahradní a krajinářské úpravy, Chov koní, Využití a prodej zemědělské techniky, Chov hospodářského zvířectva), směr ekonomický – obor Ekonomika a podnikání (Management potravinářských výrob, podnikání v EU a řízení projektů). Pro absolventy středních škol je to vyšší odborné studium oboru Péče o krajinu se zaměřením Pozemkové úpravy a ekologie krajiny a Zemědělské technologie a stavby v krajině. Studia jsou možná i v dálkové formě.

Pro vítěznou školu je pořádání soutěže samozřejmě významné, ale zároveň i náročná práce. Paní ředitelka školy Ing. Blažena Hořejší a garant soutěže Ing. Ladislav Kostrůnek s pedagogickým sborem připravili soutěž, která opět splňovala všechna očekávání. V péči „nezaostávali“ ani pracovníci školní jídelny a domova mládeže. Děkujeme!

Jak soutěž probíhala v letošním roce?

Připomeňme si pravidla. Soutěže se zúčastňuje za každou školu jeden žák 4. ročníku a doprovázející pedagog – učitel praxe a odborných předmětů. Tentokrát ve dnech 11. a 12. dubna přijeli účastníci ze škol v Benešově, Březnici, Bystřici nad Pernštejnem, Čáslavi, Českém Těšíně, Horšovském Týnu, Hořicích, Humpolci, Chrudimi, Kadani, Klatovech, Kostelci nad Orlicí, Lanškrounu, Novém Jičíně, Olomouci, Písku, Přerově, Rakovníku, Rožnově p. R., Starém Městě, Stříbře, Třebíči, Vyškově a Znojmu.

Slavnostní zahájení a seznámení s průběhem a programem soutěže se uskutečnilo ve školní aule. Žáky čekaly praktické a teoretické úkoly, doprovázející učitelé měli svůj vlastní program.

Praktická část soutěže, která byla na programu první den, se odehrála na Školním statku v Měšicích. Soutěžící z 24 zúčastněných škol byli rozděleni do pěti skupin a podle časového harmonogramu se jednotliví žáci střídali při plnění zadaných úkolů. V předmětu **pěstování rostlin** poznávali a určovali:

- osivo zemědělských plodin
- průmyslová hnojiva
- základní plevelné druhy
- choroby a škůdce zemědělských plodin
- obiloviny ve sterilním stavu

V **chovu zvířat** poznávali krmiva a plemena skotu, prasat, koní, ovcí a koz a odhadovali živou hmotnost telete a prasete. V **ekonomice** prováděli výpočet nákladů v zemědělském podniku, graficky vyjadřovali z daných podkladů tržní mechanismus a vypočítávali mzdu pracovníka. V předmětu **mechanizace** byla na programu už tradiční jízda zručnosti, a to s traktorem Z-7211 a přívěsem 5t po vyznačené trase s danými technickými prvky. Novinkou v programu se stal **sedlácký víceboj**, soutěžící žáky čekaly čtyři úkoly:

- naplnění pytle 7 kg obilí (odhad)
- hmatová zkouška různých rostlinných produktů
- přitlučení latě
- zhodnocení bramborové sadby

Pedagogický doprovod měl v tento den svůj vlastní program. Učitelé vyjeli na odbornou návštěvu vodní nádrže a elektrárny Hněvkovice a na prohlídku Muzea historických vozidel a staré zemědělské techniky v Pořežanech u Týna nad Vltavou.

Společný večer ve školní jídelně Domova mládeže u vepřových hodů byl pro všechny časem příjemného posezení, sdělování dojmů i zkušeností. Žáci měli navíc i nabídku sportovních aktivit (bowling).

Teoretická část soutěže probíhala další den dopoledne a kromě tradičních **pisemných testů** z pěstování rostlin, chovu zvířat, ekonomiky a mechanizace obsahovala opět novinku – **prezentaci zúčastněných škol**. Každý soutěžící předvedl připravenou krátkou prezentaci své školy v PowerPointu v českém a cizím jazyce (německý či anglický). Prezentace byla posouzena odbornou porotou a zahrnuta do celkového hodnocení.

Hodnocení soutěže a nové zkušenosti

Za každou disciplínu v praktické a teoretické části mohli soutěžící žáci obdržet 20 bodů, dohromady tedy po 100 bodech. Podle souhrnných výsledků je nejvíce potrápila praktická zkouška z rostlinné výroby. Nejvíce vzorků (12 z 20) správně určil pouze vítěz soutěže Ivo Benda z Olomouce, polovina soutěžících poznala 1 – 5 vzorků. Předmět chov zvířat už dopadl lépe, ale nad 50 % správných odpovědí bylo minimum, a proto je třeba ocenit Kristýnu Pechovou z Březnice (15,5 bodů) a Pavlu Synkovou z Chrudimi (15). U praktické ekonomiky nad 50 % správných odpovědí znala už skoro polovina žáků. U sedláckého víceboje byly výsledky dobré, vyrovnané, se 17,5 body se na první příčce umístil Vojtěch Tvrđík z Humpolce. Z pěti praktických disciplín se nejlépe vydařila jízda zručnosti, skoro třetina žáků se přiblížila maximálnímu bodovému ohodnocení.

V teoretické části soutěže byly výsledky vyrovnanější, ale opět největší problém dělala rostlinná výroba. V ní vynikl zase vítěz soutěže Ivo Benda (15 bodů), v chovu zvířat se stejným bodovým ohodnocením uspěl David Anderle z Horšovského

Týna. Mechanizace dopadla stejně vyrovnaně jako v praktické části, téměř všichni účastníci zodpověděli správně nadpoloviční počet otázek, nejvíce se dařilo Janu Janovskému z Nového Jičína a Vojtěchu Tvrđíkovi z Humpolce (18 bodů), jen o bod méně získali Kristýna Pechová z Březnice a Miloš Polák z Klavot. Obdobně dobře vypadala i ekonomika, nejlepší s 19 body tu byla Michaela Maňáková z Rožnova, která zároveň získala i nejvíce bodů za celou teoretickou část soutěže! Nová disciplína – prezentace školy – dopadla pěkně, jen asi pětina žáků obdržela pod 10 bodů, plných 20 (!) získal Jan Faltus z Kostelce nad Orlicí. Výsledky nejen z poslední disciplíny určitě přiměly k zamyšlení všechny učitele a snad i povzbudily či popohnaly maturující žáky.

Na odpoledním slavnostním vyhlášení výsledků se opět všichni sešli v aule školy. Pozdravit a ocenit zápolení soutěžících přišli i představitelé města a agrární komory. Ocenění si zaslouží všichni soutěžící, někteří ale byli nejlepší. Velké poděkování patří i učitelům odborných předmětů za dobrou přípravu žáků a samozřejmě tábořské škole za organizaci celé pěkné soutěže!

Vítězové soutěže

1. místo Ivo Benda, SŠ zemědělská Olomouc
2. místo Jan Rosol, VOŠ a SZeŠ Benešov
3. místo Jan Janovský, SŠ technická a zemědělská Nový Jičín

Vítězná škola obdržela putovní pohár, ocenění žáci menší poháry a dárky, všichni včetně doprovázejících pedagogů drobné pozornosti. Soutěžící v Táboře získali cenné zkušenosti, navázali i nová přátelství, a učitelé – ti už se většinou znají a mají si stále co sdělovat – se těší na další setkání.

Na shledanou v příštím roce (už podruhé) v Olomouci!

akr

PODPORA ČESKÉMU OBCHODNÍMU ŘETĚZCI

Nedávno se mne Václav Moravec, moderátor Rádia Impuls optal na to, zda budou mít čeští zemědělci a potravináři svůj vlastní obchodní řetězec. Reagoval tak na slova českého prezidenta Miloše Zemana, když při schůzce s čelnými představiteli agrární komory navrhl, abychom se o to s Potravinářskou komorou zasadili.

Ten návrh má svou velkou logiku. Škoda, že jsme o tom neuvažovali před takovými 10–15 lety. Vidím to vcelku nadějně a šlo by tam o to, aby se domluvili zemědělci, potravináři a někteří velcí kapitáloví hráči na agrárním trhu, jako je například Agrofert, ale třeba i někteří další.

Má to navíc obrovskou logiku, protože část obchodní marže by zůstalo v našich rukou. Ty potraviny by dokonce mohly být možná o něco levnější. Proč to není nebo proč jsme to neudělali? Musím se přiznat, že jsme se nikdy o to vážně nepokusili. Je tady svým způsobem v osobě nového prezidenta podpora, jeho názory mají velkou sílu, má za sebou 2,7 milionu hlasů voličů a ti mají velkou váhu, budeme se tím zabývat. Bez šance to zkrátka nevidím. Navíc na našem trhu existuje již druž-

stevní řetězec COOP, bývalá Jednota nebo také Včela, je to síť družstevních prodejen. To je přece český kapitál, který má velmi hustou síť a je to možná jedna z variant.

Je to i věc aktuální, protože já si myslím, že na trhu potravin v České republice by se měl stát nějaký zásadní krok. Měli bychom začít konečně řešit potravinou soběstačnost a měli bychom začít řešit kvalitu potravin, které český zákazník kupuje. Takže se přímo nabízí, aby tady tento krok byl udělán nebo abychom se o to minimálně vážně pokusili. Já osobně navíc beru názory prezidenta vážně.

Ing. Jan Veleba, AK ČR

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky

TAJEMSTVÍ ZEMĚ

Výstava v Zemědělské a potravinářské knihovně

Zemědělská a potravinářská knihovna ÚZEI je jedinou specializovanou knihovnou v ČR zaměřenou na oblast zemědělství, potravinářství a související obory. V současné době knihovna prochází modernizací a řadou proměn a jednou z nich je i pořádání vzdělávacích a kulturních akcí pro veřejnost. Mezi takové aktivity náleží i výstavy instalované v prostorách knihovny. Po jarní fotografické výstavě Olafa Deutsche na téma „Voda je život“ obohacuje knihovnu až do konce května expozice pod názvem Tajemství Země. Zajímavé informace o výstavě se dozvíme v následujícím rozhovoru s geologem **Mgr. Ivanem Doležalem**.

Co všechno tu návštěvník uvidí?

Výstava není pojata nijak tematicky, spíše ukazuje jednotlivé krásy a zajímavosti neživé přírody. Jsou zde k vidění ukázky trilobitů, včetně špičkových vzorků z Maroka, amonitů, orthocerů, lilijic, dále minerály s ostrova Elba, hlavně špičkové vzorky pyritů a hematitů, acháty a křišťály z Brazílie, expozice karlovarského aragonitu včetně výrobků z něj, šperky...

Co je největším lákadlem výstavy?

Nejzajímavější je expozice vltavínů, která ukazuje nejen krásu těchto pozoruhodných tektitů, ale představuje i jejich vznik a výskyt, včetně ukázek jejich zpracování v podobě šperků a broušených kusů. Součástí vernisáže výstavy byla i krátká přednáška právě o vltavínech a v měsíci květnu se připravuje ještě jedna. Další zajímavostí, a to v současné době opravdu velkou, jsou ukázky pravých dinosauřích kostí resp. obratlů z dinosaura rodu *Atlasaurus Imelakei*, který byl podobný brontosaurům a žil v severní Africe.

Co mají ale dinosauři a vltavíny společného?

I když to na první pohled nevypadá, přeci jen jednu mají. A to i přes to, že dinosauři žili ve druhohorách a vltavíny vznikly až ve třetihorách. Dinosauři pravděpodobně vyhynuli při srážce meteoritu se zemí a vltavíny naopak tímto způsobem vznikly.

Výstava obsahuje i další zajímavost – geoobrazy...

Geoobrazy jsou vlastně spojením vědy a umění. Jde o průřez vrstvami usazených hornin resp. sedimentů často vizuálně velmi atraktivních.

O čem všem tyto sedimenty, vypovídají?

K sedimentárním horninám, jak je nazýváme v geologii, patří takřka všechno, co vidíme kolem sebe – písek, hlína, ra-

šelina nebo jíla. Sedimenty obecně zachycují i mnohé významné geologické pochody. Můžeme v nich najít různé zlomy, vyskytují se v nich drahé kameny, v jižních Čechách i vltavíny. Sedimenty tak poskytují geologický záznam, který je mnohdy ještě navíc atraktivní. Zvláštní kapitolou je archeologie. Právě různé hlíny, písky nebo šterky jsou obvykle nositeli archeologických nálezů. Geoobrazy se mohou použít i v pedagogii k dokumentaci půdních profilů, což vlastně i tak trochu souvisí se zemědělstvím a tedy i s vaší knihovnou.

Jak dlouho se už tato metoda používá?

O této metodě se kupodivu mnoho neví, a to nejen v Čechách, ale ani v Evropě, přestože byla vymyšlena už v roce 1938 v Německu, profesorem geologie a paleontologie hamburské univerzity panem Voigtem. Je to metoda, která umožňuje nakonzervovat a sejmut část profilu, tvořeného sypkými materiály. Největší depozitář těchto profilů, které jsem v Čechách označil pojmem lakový obtisk resp. geoobraz, se nachází právě v Hamburku na univerzitě.

A samotná technologie?

Jak se geoobrazy vyrábějí?

Technologie je relativně jednoduchá co do metodiky, ale jinak je celkem pracná a má i řadu úskalí. Představte si, že dorazíte třeba do pískovny a tam na stěně objevíte zajímavé zvrstvení nebo zlom, nebo zkrátka něco, co se Vám líbí. Část stěny, která může být maximálně metr čtvereční velká, se nejprve očistí, potom se nastříká speciálním lakem, nechá se uschnout a na tuto zpevněnou část se následně jiným lakem přilepí řídká tkanina – dejme tomu gáza. Všechno se to nechá uschnout, gáza se odkope a strhne. Na gáze přitom zůstává přilepený přibližně půlcentimetr primárně naimpregnovaného profilu. Alfou a omegou úspěchu je vícesložkový speciální

lak a zároveň i dodržení určitých technologických postupů. Nakonec přijde vlastní zpracování obtisku, které představuje dlouhé dny a někdy i týdny práce.

Jaká je úspěšnost?

Podarí se vám pokaždé sejmout profil bez poříží?

Geoobrazy se zabývám skoro dvacet let, ale dodneška se mně nepodařilo dosáhnout stoprocentní úspěšnosti. Z každých deseti profilů se mi přibližně jeden jednoduše řečeno rozpadne. To samo o sobě není tak špatné; horší je, že nevím proč. Roli v tom může hrát vlhkost sedimentu, okolní teplota, obsah jílové složky anebo třeba i nevhodně namíchaný lak. Na každý profil si totiž míchá lak trochu jiný – podle charakteru materiálu; zda se jedná o písky, štěrky, hlínu nebo o materiál jílovitější, tudíž i vlhčí. Ale to je opravdu na dlouhé povídání.

Jaké je hlavní využití geoobrazů?

Jich využití je opravdu široké. Slouží jako originální dekorace interiéru – každý obraz je jedinečným a vysoce estetickým „kusem české země“, jako jedinečný výukový předmět – do-

kumentují různé geologické, archeologické a pedologické jevy a v neposlední řadě a hlavně jako hmotná geologická, archeologická či pedologická dokumentace.

Existuje v České republice nějaká stálá výstavní expozice geoobrazů?

Výstavní prostory, kde by byly geoobrazy trvale, prozatím neexistují, ale během tohoto roku budou k vidění na putovních výstavách. Po současných pražských výstavách (Tajemství Země II. v Zemědělské a potravinářské knihovně v Praze 2 ve Slezské ulici a Tajemství Země III. ve Skotském klubu v Pštrossově ulici v Praze 1), které jsou otevřeny do konce května, se v červnu obě výstavy opět sjednotí a přesunou z Prahy do Chrudimi, kde se stanou pravděpodobně součástí větší putovní výstavy.

Pevně věříme, že Vás rozhovor zaujal a přijdete se podívat na „Tajemství Země“ do Domu zemědělské osvěty, ve Slezské 7, na Praze 2, kde naše knihovna sídlí. Podrobnosti o výstavě, všech dalších aktivitách i nabídce služeb Zemědělské a potravinářské knihovny naleznete na stránkách www.nzpk.cz

PODKOVÁŘSKÝ SEMINÁŘ V JAROMĚŘI

Střední škola řemeslná v Jaroměři si tento rok připomíná 127 let od založení školy, 107 let postavení budovy pro tuto školu. Jsme jedinou školou v České republice, kde tento obor vyučujeme bez přerušení, máme pro výuku výborné podmínky, kvalitní učitele a pro praxi žáků zajištěné velké množství koní.

Ve dnech 22. a 23. března 2013 Střední škola řemeslná v Jaroměři uspořádala již patnácté Podkovářské dny s mezinárodní účastí. Program začal v pátek přednáškou paní MICHAELY KUBIŠTOVÉ o současné legislativě ke vzdělávání podkovářů. Následovala přednáška a praktické předvedení závěrečné podkovářské zkoušky pod vedením ING. JINDŘICHA VINČÁLKA.

Po celý den probíhala také soutěž žáků ve volném kování. Žáci odvedli zdařilé práce a za tato díla byli oceněni. Nejlepší návrh a realizaci s názvem „PANT“ vykoval **Tomáš Dřímál**, na druhém místě byl vyhodnocen **Štěpán Stejskal** za

dílo s názvem „MUŠLE“, třetí místo patří **Demidu Dudkinovi** za vykovanou „RŮŽI“. V soutěži o nejlépe vykovanou podkovu se na prvním místě umístil **Michal Zelenka**, druhé místo získal **Jan Mikulec** a na třetím místě se umístil **Jiří Joneš**. Všichni ocenění žáci byli ze Střední školy řemeslné v Jaroměři.

Sobotní program byl zahájen přednáškou MVDR. ZDENKA ŽERTA, CSC. A to na téma: bodná zranění kopyt a vyhodnocování rentgenových snímků podkovářem. Následovala přednáška KAJE WEHTJE – majitele firmy CEMTEC ze Švédska. Pan Wehtje představil poprvé v České republice i v Evropě měděnou podkovu a vysvětlil její výhody. Byly předvedeny také nové přípravky „Hufpolster“ firmy Glue-U Adhesives. Program vyvrcholil soutěží v hodu podkovou na cíl o PODKOVÁŘSKÝ DŽBÁN. Třetí místo obsadil **Jan Mikulec** – Znojmo, druhé místo získal **Pavel Jakubowski** – Frýdek-Místek a vítězem se stal **Kaje Wehteje** – Švédsko.

Podkovářských dnů se účastnilo 76 podkovářů z České republiky, Slovenska, Polska a Německa, Švédska, přítomni byli i představitelé Česko-německého, Polského a Českých sdružení podkovářů. Při hodnocení podkovářského setkání účastníci ocenili vysokou úroveň přednášek a kvalitu praktických ukázek. Pan Kaje Wehtje poděkoval za pozvání a svoji spokojenost vyjádřil předáním Střední škole řemeslné v Jaroměři symbolické

ké zlaté podkovy od firmy CEMTEC. K této zlaté podkově přidal sponzorský dar podkov, podkováků a dalších pomůcek pro podkováře v hodnotě desíti tisíc Kč.

Na závěr děkuji celému vedení školy za vstřícnost při organizaci podkovářských dnů, dále všem pracovníkům školy,

kterí se podíleli na přípravě a samozřejmě i našim žákům, kteří nejenom pomáhali, ale aktivně se účastnili přednášek a soutěží. Díky všem jmenovaným měly Podkovářské dny 2013 na naší škole tak zdárný průběh.

Zdeněk Vitek
Střední škola řemeslná Jaroměř

OSLAVA DNE VODY

Světový den vody, stanovený Organizací spojených národů na 22. března, je oslavou úcty a pokory k vodě.

Jako každý rok se v souvislosti s připomenutím tohoto svátku konala na Obchodní akademii a Střední odborné škole zemědělské a ekologické v Žatci velmi příjemná akce. Pořádají ji pod odborným vedením studenti 2. ročníku zemědělské sekce pro děti z mateřských škol a prvního stupně základních škol.

Naši studenti, tentokrát v rolích učitelů, si připravili několik stanovišť, kde zábavnou a hravou formou vtáhli děti do vodního života. Témata jednotlivých stanovišť jako Vodní omalovánky, Koloběh vody, Voda čistá a znečištěná, Vodní biotopy, Vodní laboratoř, Chytání rybiček v zookoutku, děti nadchla – spolupráce byla vynikající.

Děti prokázaly, že jsou z mateřských školek a ze základních škol velmi dobře vybaveny znalostmi, které prohlubují ekologické cítění. Nejoblíbenějším stanovištěm se stal „Rybníček s vodníkem Česílkem v zookoutku“. Zde děti vyčistily rybníček od nečistot a vylovily rybičky. Také měly možnost si pochovat morčátko, strašilky, želvy, pozdravit místní písčomily, křepelky, osmáky a třímetrovou užovku. Za pohotovost a správné odpovědi byly děti odměněny sladkostmi a v závěru diplomy.

Akce se vydařila, neboť naši školu v tento den – pátek 22. března – navštívilo s pedagogickým dozorem bezmála 400 dětí z mateřských škol, ze základní školy a z jedné speciální školy. Myslím si, že pro ochranu dílčích složek životního prostředí, mezi které voda neodmyslitelně patří, jsou taková setkávání důležitá. Chtěli bychom poděkovat paním učitelkám a panu učiteli všech zúčastněných škol za pomoc v organizaci dětí a za velmi příjemnou podporu našich studentů.

Ing. Andrea Rábová, OA a SOŠZE v Žatci

SLADKÉ VÍTĚZSTVÍ

Klatovská škola získala značku Regionální potravina

Celkem šest výrobků s výjimečnou kvalitou a chuťovými vlastnostmi z Plzeňského kraje ocenila odborná komise soutěže Regionální potravina 2013.

O tuto značku, která je důkazem nejvyšší jakosti potravin a zárukou regionálního původu, se letos ucházelo 52 produktů od 22 výrobců. O logo soutěžili v devíti kategoriích, nejsilnější zastoupení měly kategorie: Masné výrobky tepelně opracované včetně uzených mas a Alkoholické a nealkoholické nápoje. Výrobky hodnotila osmi členná komise tvořená zástupci Ministerstva zemědělství, krajského úřadu, Státního zemědělského intervenčního fondu, Státní zemědělské a potravinářské inspekce, Státní veterinární správy ČR, Agrární komory ČR a Potravinářské komory ČR.

Soutěž Regionální potravina je projektem Ministerstva zemědělství určeným na podporu malých a středních zemědělců

a producentů potravin v jednotlivých krajích České republiky. Oceněný výrobek získá právo zdarma užívat značku Regionální potravina čtyři roky na obale výrobku.

Mezi oceněnými byl i v kategorii „Cukrářské výrobky včetně cukrovinek“ výrobek Střední školy zemědělské a potravinářské Klatovy, a to Pošumavské řezy s tvarohovou náplní a směsí lesního ovoce. Blahopřejeme! Klatovská škola provozuje pekařství a cukrářství s prodejnou Na Zemědělce. Pekařna a cukrářna s prodejnou vytváří zázemí pro výuku především žákům učebního oboru pekař a cukrář, studijního oboru ekonomika a podnikání (management potravinářských výrob, management gastronomie a hotelnictví) a nástavbového oboru podnikání.

JSME V ČEŠTINĚ DOMA?

Nová knížka pro všechny, jimž čeština není lhostejná

„Není hanba, že nevíš, ale že se neptáš.“
(Turecké přísloví)

Češtinu jako mateřský jazyk používáme každý den zcela automaticky, ale málokdy se zamyslíme nad tím, kolik asi skýtá zajímavostí, podíváme-li se na ni z pohledu minulého, současného a budoucího.

Zkoumáním češtiny současné i historické, spisovné i nespisovné, psané i mluvené, se zabývá Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR. Toto vědecké pracoviště pro výzkum českého jazyka v nejrůznějších aspektech se pyšní více než stoletou historií, neboť navazuje na činnost Kanceláře jazyka českého založené v roce 1911 (výsledek dvacetiletého snažení České akademie věd a umění, prakticky realizované dobrovolnými spolupracovníky z řad středoškolských profesorů a studentů vyšších ročníků slovanské filologie). Je jediným bohemistickým pracovištěm v České republice poskytujícím soustavné jazykové poradenství nejrůznějším uživatelům českého jazyka. Radí, vysvětluje, doporučuje. Jako pravidelná telefonická a dopisová služba pro veřejnost začala fungovat jazyková poradna v roce 1946; velkou kvantitativní i kvalitativní proměnu pak díky moderním technologiím zaznamenal dialog mezi veřejností a jazykovou poradnou v posledních letech připojením k internetu.

Z nepřeberného množství více než 70 000 e-mailových dotazů zaslanych elektronickou poštou v letech 1998–2010 jazykové poradně Ústavu pro jazyk český AV ČR, předkládá nyní dvanáctičlenný kolektiv jeho odborných pracovníků pod vedením **PhDr. Markéty Pravdové, Ph.D.**, knižní výběr těch nejzajímavějších a stále aktuálních. Některé z nich se v letech 2006–2010 staly na internetových stránkách čilé korespon-

dence jazykové poradny „dotazem týdne“, doplněné i dalšími texty, mj. z rubriky „Z dopisů jazykové poradny“ otiskované v časopise Naše řeč. Z bohatého materiálu vznikla publikace **„Jsme v češtině doma?“**. (Nakladatelství Academia, Praha 2012, 1. vyd., 202 str., ISBN 978-80-200-2146-5).

Publikace přitažlivou a srozumitelnou formou seznámí čtenáře na příklad s tím, co znamenají slova kokino, hujer, minela, mrcasit se, odkud se vzaly výroky moldánky, prdelačka, starý paprika, jaký je původ rčení foukat jak na vidrholci, hrát tužku, proč se žena vdává, ale muž žení, jak se dívají jazykovedci na slova hostka, lídryně, mažoret, zadařit se, jak skloňovat slova boss, kynkažu, jakého rodu je Pluto, patogen, zda psát imbus nebo inbus, na počítači – v počítači atd. Abecedně seřazená hesla obsahují „problémové dotazy“ a základní výklad k jazykovému jevu, jehož se dotaz týká, případně odkazy na odbornou literaturu, zejména mluvnice a slovník, v nichž lze najít podrobnější poučení. Pro snazší vyhledávání a orientaci v heslech je připojen rejstřík.

Knížka je určena všem, jimž čeština – její současné problémy a potřeby jazykové praxe – na začátku třetího tisíciletí není lhostejná. Že dobře poslouží nejen maturantům a jejich učitelům, není ani třeba dodávat.

(tes)

LESY A LESNICTVÍ V QUEBECU

La belle province – překrásná provincie

Quebec je druhou největší provincií Kanady, kde žije v současnosti kolem 8 mil. obyvatel. Přes 55 % obyvatel nacházíme v regionu velkoměsta Montreal, které je druhým největším městem celé Kanady a zároveň největším městem v provincii.

Lesy a lesní hospodářství provincie

Získat podrobné poznatky o obrovských lesních plochách je obtížný úkol, nejnovější inventarizace z let 2001–2002, která není dosud zcela dokončená, rozšiřuje počet sledovaných vstupů a výrazněji využívá „remote sensing“ – dálkového zjištění dat v obtížně dostupných oblastech. Každých pět let je od ministerstva pro přírodní zdroje vydáván přehled a pravidla pro obhospodařování (a to i na specifických „křehkých stanovištích“), zásady užívání herbicidů, vhodné těžební metody atd. Tyto regulační záměry platí jak pro státní – provinční, tak i soukromé lesy a jsou obsahem pětiletých hospodářských plánů zavedených pod označením Lesnická strategie ochrany lesa (již od 1. 4. 1995).

Přesto je stav lesů na rozsáhlých plochách očima evropského lesníka místy velmi smutný. Vzhledem k obrovským rozlohám

chybějí téměř probírky, přehoustlé lesy z přirozeného zmlazení jsou tloušťkově nevyvinuté, nekvalitní, polámané sněhem. Snaha po zkvalitnění lesních zásob je obrovská. Jednou z účinných metod je rychlé vytěžení nekvalitních porostů a následná obnova vhodnými cílovými dřevinami. Proto jsou soukromým lesním společností v 50 oblastech pronajímány obrovské plochy pro těžbu této nekvalitní dřevní hmoty a následné zalesnění Smlouvy jsou uzavírána na 25 let, po pěti letech jsou kontrolovány sjednané postupy, výše těžeb apod. Uplatňují se principy biodiverzity, zalesňování, ponechávání vtroušených žádoucích semenných výstavků, pásů lesa podél vodotečí od 25 do 50 m bez těžebních zásahů poskytujících úkryt pro zvěř, zalesnění holin do čtyř let od jejich vzniku... Z přibližně 2000 úředníků z taxačního oddělení ministerstva jich přes polovinu

sleduje veškerá nařízení přímo ve venkovních podmínkách. Odlišné je často hospodaření v lesích soukromých, sdružených většinou do lesnických společností, často i s dalším nelesnickým zaměřením. Lesnická činnost ve všech lesích vychází z moderního lesního zákona z června 1996.

S lesním hospodářstvím je úzce spjata i ochrana proti požárům, které jsou největším škodlivým činitelem v lesním hospodářství. Ochrana je řízena a zajišťována Společností pro leteckou ochranu lesů se sídlem v městě Quebec, která podléhá ministerstvu pro přírodní zdroje a je centrální společností pro celou Kanadu.

Lesnické školství

Vzdělávání v této provincii má čtyři stupně. Od 6–12 let je šestiletý první základní stupeň, na který navazuje druhý s pětiletou docházkou do školy s tím, že poslední rok a půl jsou žáci vzděláváni v některé ze zvolených specializací. Třetí stupeň představuje tzv. prakticky typ průmyslové vyšší školy s různým zaměřením (CEGÉP). Ze 41 škol tohoto typu (jedna je i soukromá) je 6 s lesnickým zaměřením. Nejznámější je v Sainte-Foy v blízkosti hlavního města provincie. Studium je dvouleté, při pokračování na univerzitě tříleté a končí diplomem. Tyto školy jsou finančně dotovány provincií včetně stipendií pro studenty (asi 15 000 stipendií ročně). V Sainte-Foy studuje v současnosti ve všech třech ročnících kolem 300 studentů, z toho 10 % dívek. Studium je značně náročné, 25 % z výuky připadá na všeobecné předměty, odborné předměty se dělí na základní (např. dendrometrie) a specializované (hospodářská úprava lesa, pěstování apod.). Škola nemá vlastní pole, praktická výuka je zabezpečována smluvně na 12 určených objektech, kde studenti pracují na projektech.

Zajímavé je uplatnění absolventů, pro nejnižší stupeň lesnického dohlázele stačí dokonce již střední druhý stupeň s příslušnou specializací, pro funkci lesního technika je nezbytné absolvování lesnického CEGÉP.

Nejvyšší stupeň vzdělání v lesnictví představují univerzity s lesnickými fakultami. V provincii jsou tři se studijním jazykem anglickým (Mc Gill, Concordia, Bishop's Uni) a další čtyři se studijním jazykem francouzským, kde neznámější a největší je Lavalova univerzita (další Montreal, Quebec, Sherbrook). Lavalova univerzita byla založena r. 1852 a má 15 fakult. Sem náleží i Fakulta lesnická (r. 1910) a zeměměřičská (r. 1907) s třemi vlastními výzkumnými centry a se 110 profesory a výzkumníky. Na fakultě studuje 750 studentů (25 % děvčat), kolem 40 % z počtu představují zahraniční studenti. Celá univerzita má kolem 32 000 studentů, 350 programů od bakalářského studia přes magisterské po doktorandské. Je umístěna ve 30 budovách na ploše 190 ha s vlastním kostelem, bankou atd.

La verte province – zelená provincie

Quebec je nejen zelená provincie v důsledku rozlohy lesů, ale je velmi zajímavá i z pohledu ochrany přírody a životního

prostředí. Přes obrovskou rozlohu provincie je ochrana přírody velmi intenzivně řešena a popis se vymyká možnostem tohoto článku. V provincii je v současnosti 21 národních parků a 8 dalších je připraveno k vyhlášení. Vzhledem k malému počtu obyvatel a značným rozlohám je vstup bezproblémový a vandalství není nikde patrné. Pokud chce někdo při návštěvě využít školené průvodce a zkvalitnit svoje znalosti je placen vstup.

Parky jsou všude přístupné s výjimkou tzv. rezervací pro výzkum, tyto plochy jednotlivě nepřesahují 50 km². K dalším zajímavostem náleží možnost ročního pronájmu části území pro nevládní organizace za jednotnou cenu 100 CAD (využívají zejména členové skautských organizací). Parky jsou vybaveny naučnými stezkami, přístřešky, budovami s expozicemi z dané oblasti, dále i půjčovnami lodí, kol, koní... Za předem povolených pravidel je parcích je možné provozovat myslivost a rybolov.

C'est la vie, c'est Quebec – takový je život v Quebecu

Pro doplnění ještě několik zajímavých informací závěrem. Cena rodinného domku převážně ze dřeva s možností přesunu do jiné oblasti (stavba na podkladové desce) pomocí trajlerů či vrtulníků činí okolo 100 000 CAD. Původní obyvatelstvo (celkem 11 významných národností včetně Inuitů) má dáno privilegia v souladu s ustanovením z r. 1975 ohledně využívání lesů a lovu. Jsou tři oblasti, první kolem 13 700 km² pouze pro využívání původních obyvatel, druhá 151 600 km² umožňuje již těžbu i jiným pověřeným společnostem, ale bez práva lovu a třetí 912 250 km² je určena na budoucí rezervu v oblasti jednotlivých zásahů.

Co tedy závěrem? Využít každé možnosti k poznání této provincie či celé země a využít řadu nových námětů, které mohou přinést i řadu poznatků do našeho lesnictví. Využít možnosti stáží, praxí a pobytů našich lesníků v Kanadě, v Quebecu.

Dr. Ing. Eugen Král, CSc., Trutnov

Redakčně kráceno, původní verze je k dispozici v redakci nebo u autora článku

MEZINÁRODNÍ SEMINÁŘ DŘEVOSTAVBY 2013

Ve Volyni se ve dnech 27.–28. 3. 2013 uskutečnil 17. ročník mezinárodního semináře s názvem *Dřevostavby 2013*.

Jedná se o největší akci v oboru dřevostavby v České republice. Mezi více než 600 účastníky jsou projektanti a stavitelé dřevostavby, zpracovatelé dřevní hmoty, zástupci vysokých škol z České republiky, Slovenska, Rakouska, Finska, Švýcarska, Kanady, zástupci ČKAIT (Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě). Pořadatelem byla Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola ve Volyni.

Seminář byl věnován moderním trendům v oboru dřevostavby, novým technickým řešením dřevěných konstrukcí, účinným

tepelným izolacím a technickým systémům budov. Přednášející z celé řady zemí představili nově postavené administrativní, sportovní, kulturní a jiné dřevostavby. Jedním z nich je i úspěšný absolvent Střední průmyslové školy ve Volyni Ing. Dalibor Houdek, Ph.D., který je v současnosti vedoucím pracovníkem výzkumného ústavu FPInnovations v Edmontonu.

Obor dřevostavby v České republice minimálně postihla recese a má před sebou léta dalšího rozvoje. Příkladem jsou dřevostavby ve skandinávských zemích, Švýcarsku, Rakousku či Kanadě.

POZDNĚ JARNÍ

I v pozdějším jaru, které přišlo zrovna letos, lze využít pro zpestření pokrmů některé plané rostliny. Je z čeho vybírat.

Ještě v období května lze na saláty sbírat například **popenec obecný** (*Glechoma hederacea*). Obsahuje asi 7 % tříslovin a malé množství silic. Působí protizánětlivě, dezinfekčně a hojivě. Vnitřně se používá v nálevu pro odkašlávání, nebo zevně jako kloktadlo a do koupelí. Jako mnoho jiných rostlin se popenec používal při léčení domácích zvířat, sloužil k léčení zánětů kravských vemen. Ve středověku se dokonce věřilo, že chrání před morem. V kuchyni má použití právě pro obsah silic, pro chuť – do dušené zeleniny, omelet, pomazánek, salátů, do **plněných brambor**: brambory upéct ve slupce (asi 15 minut), vydlabat a naplnit náplní (brambory, sýr, sekané uzené, popenec, vejce, máslo, sůl) a 20 minut zapéct v troubě.

Méně často v přírodě najdeme **pažitku pobřežní** (*Allium schoenoprasum*), většina jejich stanovišť už zmizela. Rozlišují se dvě populace – nížinná a horská. Nížinná byla běžná v pobřežních křovinách a trávnicích u větších řek (např. Berounky), na navigaci u dolní Sázavy, Vltavy (před povodní v roce 2002 rostla např. u Zbraslavi) a Labe. A horská na prameništích, v karech (horských útvarech po působení ledovců) – v Krkonoších a Hrubém Jeseníku. Dnes ji najdeme spíš zplanělou. Její použití je obecně známé. K pracnějším receptům patří **sýrové koule s pažitkou**: rozmačkat máslo a hermelín a na pánvi opatrně rozpustit na mírném ohni; k rozpuštěné hmotě přidat papriku, sůl, drobně nakrájenou pažitku a nechat v chladničce ztuhnout, pak utvořit kuličky (pomůže, když ruce namočíme) a obalit v nakrájené pažitce.

Planě rostoucí **česnek medvědí** (*Allium ursinum*) je rostlina příbuzná, ale jeho chuť je mnohem výraznější. Patří do střední a severní Evropy a používal se jako léčivka i zelenina, pro tyto účely se i pěstoval. Nať se používá před rozkvetem (třeba do okurkového salátu, do majonézy, k masu), cibule na podzim. Najdeme ho na vlhkých místech v lesích, nejčastěji lužních.

Vlastně všechny druhy rodu *Allium* jsou jedlé, ale mají různou chuť – z našich nejběžnějších můžeme také najít na stinných místech v lese sterilní porosty podobné pažitce. Mohou to být dva druhy: **česnek viničný** (*A. vineale*), který roste v křovinách a trávnicích, na mezích a u cest, ale ve stínu nekvete a proto ho podle znaků uvedených v klíči neurčíme. Voní po česneku a při ochutnání má i česnekovou chuť, štípe na jazyku. Může to být také **česnek planý** (*A. oleraceum*), který běžně roste na podobných místech jako předchozí. Odlišit ho lze podle chuti, česnekem voní, ale neštípe.

Česnekovou vůni má i další rostlina, která není česnekům vůbec příbuzná ani podobná. Je to **česnáček lékařský** (*Alliaria petiolata*), který obsahuje glykosidy a po narušení pletiv se uvolňují látky štiplavé chuti, podobně jako u příbuzných ředkviček nebo křenu. Je to rostlina nitrofilní a roste v křovinách, lužních lesích, akátinách nebo v parcích. Používají se jen mladé vrcholky nati a listy od dubna do června, rostlina brzy po odkvetu postupně odumírá a usychá. Česnáček je možné přidat čerstvý do polévek, omáček nebo třeba na bramborové placky. Jako **pomazánku**: rozmačkat hermelín a máslo, přidat na drobně posekané vařené vejce a rozmačkané listy česnáčku, okořenit (např. zelený pepř). Také příbuzná **barborka obecná** (*Barbarea vulgaris*), běžná rostlina říčních náplavů, okrajů cest a rumišť se v Anglii a Francii používala do salátů. Sbíraly se mladé listové růžice jako zdroj vitamínu C.

Dokud bylo koření z exotických zemí vzácné a drahé, často se používaly rostliny s výraznou chutí k ozvláštění potravy. Známostí mají šťovíky, které je možné sbírat ještě v květnu. Protože obsahují kyselinu šťavelovou, která je zdraví škodlivá, je vhodné je používat jen v malém množství (nejvíc 50 – 100 g v pokrmu). Kyselina váže vápník a vznikají krystaly šťavelanu vápenatého, vznikají tak např. ledvinové kameny. Tímto způsobem zároveň může kyselina šťavelová v organiz-

mu vyvolat nedostatek potřebného vápníku, proto se šťovík v potravě doplňuje mlékem nebo vejci.

Šťovík kyselý (*Rumex acetosa*) se pěstoval v Anglii, ale i jinde celá staletí, a z listů se připravovala nakyslá polévka a omáčka, přidával se do salátů. V Belgii ve vlámských oblastech připravují tradiční pokrm – kaše ze šťovíku se míchá s bramborovou kaší k uzeninám nebo masu. Podobné použití má samozřejmě i **šťovík menší** (*Rumex acetosella*). **Omáčka** se může použít např. na ztracená vejce: na omastku se podusí posekaný šťovík (asi 5 hrstí), zasype se moukou (nebo se přidábledá jíška), opět se krátce podusí, nakonec se přidá hrachový nebo hovězí vývar a 3 lžíce mléka a dusí do zhoustnutí, podle chuti osolí. Větší listy šťovíku se před přípravou spaří. **Polévka**: na drobně posekaný šťovík se přidá do hrachové polévky, okoření, přidá se žloutek těsně před podáváním, polévka se naleje na topinky. Samozřejmě v naší přírodě roste mnohem více druhů šťovíků

– ale ty velké jako např. tupolistý (*R. obtusifolius*), přímořský (*R. maritimus*), kadeřavý (*R. crispus*), krvavý (*R. sanguineus*) a další – ty se v kuchyni nepoužívaly. Výjimkou je **šťovík zahradní** pravý (*R. patientia* subsp. *patientia*), který se pěstuje v jihovýchodní Evropě jako salátová a špenátová zelenina, do omáček atd., objevuje se u nás v nabídce semen. Používají se z něj listy v dubnu až červnu a aby jich bylo více, je nutné rostlinu hlídat a vylamovat květní stonky. Ze šťovíku zahradního byl na Ukrajině vyšlechtěn kříženec **šťovík krmný** (kříženec s *R. tianshanicus*), tzv. Rumex OK 2 nebo Uteuša, který dosahuje výšky až 2,5 m. Na zeleno na krmení se sklízí 3–5 x do roka. Experimentuje se s ním jako s energetickou plodinou, protože vytváří velký objem biomasy (8–10 t suché hmoty na ha), je vytrvalý (na stanovišti vydrží až 10 let). Je jen otázka, jestli se ho lze také zbavit.

RNDr. Jana Möllerová, Praha

LADISLAV JOZEK

Uplynulo 90 let od úmrtí významné osobnosti

„Nejvážnějšího popudu ke konání pokusů v oboru polního hospodářství dostalo se však theoretikům i praktikům duchaplným a sebevědomým vystoupením Liebigovým v letech 1840–1855, neboť ve své teorii o výživě rostlin a zvířat Liebig popřel dosavadní názory o těchto věcech a vzbudiv tím ostrý odpor, sám a se svými žáky musil vykonati mnoho pokusů, tak jak to činily též jeho odpůrcové... ano možno

tvrditi, že dnes není prozíravého rolníka, jenž by se ve svém hospodářství obešel bez pokusů a který by si neušiml výsledků pokusů vědeckých a praktických, o nichž bezmála každého dne, a to nejen odborné, ale již i denní časopisy přinášejí zprávy...“

F. Farský, 1914

Farský ve své úvaze píše o experimentujících „prozíravých rolnících“. Na tuto cestu je často přivedli neméně prozíraví učitelé nejrůznějších typů zemědělských škol. Mezi ně patřil i Ladislav Jozek. Pro něho „činit pokusy“ bylo věcí „právě tak užitečnou jako zajímavou. Věda odborná nalézá v nich podkladův i dokladův, provádějící pak poučení i zábavu“ (1889). Metodické postupy i výsledky této práce jsou samozřejmě poznamenány dobovým rámcem. Přesto tito nadšenci si nezaslouží přehlížení, neboť pozvolna vznikající vědecké disciplíny ve výsledcích jejich práce skutečně nalézaly prvních „podkladův i dokladův“.

Rodný dům Ladislava Jozka stál v Popovicích u Jičína. Na svět přišel 7. listopadu 1861. Studoval gymnázium a vyšší hospodářský ústav v Táboře. Absolvoval též odborné kursy ve Vídni, Darmstadtu a Berlíně. Po hospodářské praxi na různých velkostatkách se věnoval dráze učitelské.

Prvním jeho pedagogickým působištěm byla od roku 1883 nově založená Zimní hospodářská škola v Jičíně. Pro jeho celoživotní pokusnickou činnost bylo nepochybně podnětné jeho působení v Chrudimi v letech 1885 a 1886. Jednalo se o školu, která se právě transformovala na školu vyššího typu (střední hospodářskou) a s experimentální činností měla již více jak dvacetileté zkušenosti.

Po dvou letech, v roce 1886, se stává ředitelem nově založené Zimní hospodářské školy v Českém Brodě. Záhy se zařadil mezi uznávané autority zemědělského školství své doby. Vynikal zna-

lostmi, podnikavostí, zásadovostí. Systematicky sledoval dění doma i v zahraničí. Ve společnosti několika mladých hospodářů procestoval téměř celou Evropu, byl i v Asii, v Egyptě a jinde. Za 24 let působení v Českém Brodě se rozhodujícím způsobem zasloužil o rozvoj a dobré jméno této školy.

Se zaujetím šířil zemědělský pokrok všemi obvyklými prostředky. Vykonal na sta přednášek nejrůznějšího zaměření, zorganizoval celou řadu odborných kurzů, výstav, přehlídek. Zúčastnil se i tzv. agrární ankety, v letech 1898–1900. Zařadil se rovněž mezi první bojovníky proti cukrovářským kartelům, bojoval i za seriózní pravidla při zpeněžování jiných zemědělských komodit (zejména mléka).

Přispíval do různých časopisů a ještě jako penzista byl redaktorem Plzeňského kraje a potom Opavských listů. Dále byl spoluredaktorem Obrany zemědělců a také redaktorem Časopisu Jednoty profesorů a učitelů škol zemědělských v království českém a markrabství moravském.

Ze samostatných spisů stojí za zmínku například Cukerní politika naše i světová a Polní hospodářství na světové výstavě pařížské. Dlouhá léta působil také jako jednatel místního hospodářského spolku a snažil se prosadit českobrodské ječmenářství. V této snaze zůstal nepochopen a celá věc byla zapomenuta.

Do výslužby odešel na vlastní žádost 1. ledna 1911 s titulem císařského rady. Odešel v plném zdraví ve věku 50 let. Nezná-

mo, proč tak brzy. Do konce života ale nepřestal sledovat dění v zemědělském školství a zemědělství a pracovat v jejich prospěch. Zemřel 26. ledna 1923 ve věku 62 let v Českém Brodě.

Sója – plodina „povolaná, ale nevyvolená“

I když ředitel Jozek působil všestranně, experimentování zejména v rostlinné produkci ho zaujalo nejvíce. Tyto pokusy „vyžadují oproti jiným méně nákladu a provedení jest snadnější. Jen trochu péle, pozornosti a vytrvalosti potřebí. Ale i takové u nás ponejvíce odkázány školám a několika málo jednotlivcům“.

V druhém ročníku Archivu zemědělského (1887), prvního to českého vědeckého časopisu zemědělského, najdeme mimo jiné jeho pojednání pod titulem Japonské phaseolaty a sojy předmětem pokusů v Čechách.

V jeho úvodu autor vysvětluje důvody, které ho vedly k rozhodnutí zabývat se tímto tématem: „Asi před desíti nebo patnácti lety více se hospodáři naši zajímali o výsledky pokusů se sojou. Příkládána jí v četných odborných listech nemalá důležitost co rostlině pící i co luskovině plodonosné. Značně procento proteinů, jež zrno soji chová, zdálo se tomu nasvědčovati. Dnes však stanovisko její v našem hospodaření moderním vysvětleno – a soja s mnohými jinými plodinami odchází z jeviště co povolaná, ale nevyvolená. Jednalo se tenkrát skoro výhradně o soju žlutou, původu čínského. Příbuzné phaseolaty a sojy japonské, tuším, nebyly posud u nás poznány. Chceme k těmto právě pozornost ctěného čtenářstva obrátiti – neboť, ač nad sojou rozhodnuto, přece pokus s nimi zajímavosti nepozbyl.“

Jozek se s touto sójou setkal roku 1885, v době, kdy působil jako „asistent, učitel hospodářské praxe a správce zkušebního pole“ v Chrudimi, které bylo od samého vzniku školy v plné permanenci. „Ředitelství pečuje o to, aby veškeré novinky, jakmile se objeví, pro zkušební pole získány byly, aby se mohl podati veřejnosti posudek o jejich hodnotě; jest proto ředitelství ve spojení s vynikajícími pěstiteli plodin hospodářských tu – i cizozemských“, píše ředitel školy A. Eckert ve výroční zprávě za rok 1899/1900.

Touto cestou se dostala také k v té době už renomovanému českému šlechtiteli zemědělských plodin Karlu Rambouskovi (1830–1896). Ten se zemědělství věnoval od roku 1862, když před tím 13 let působil u vojska. Při svých studijních cestách po Evropě, zvláště Anglii, se zajímal hlavně o osivové a semenářské stanice. Roku 1869 si od Jana Adolfa knížete ze Švarcenberka najal velkostatek Zborov u Ledenice, kde podle anglického vzoru založil si semenářskou stanici, kterou vedl až do své smrti (HSN, IV, 1924, str. 67).

V roce 1885 daroval chrudimské škole sbírky různých plodin z Japonska, „mezi nimiž vybral jsem 25 odrůd bobu „soja“ a 7 různých phaseolatů ku pokusnému pěstování“, píše Jozek. Pokus uskutečnil na pokusném poli s tímto závěrečným resumé: „neosvědčila-li se soja žlutá čínská co rostlina pící a plodonosná, tím méně hodí se u nás soja a phaseolaty japonské. Nízké odrůdy sojy jsou velmi nejisté zdarem a poskytují nepa-

trné výnosy zrna špatného. Co píce jsou nevydatné a ku krmení nezpůsobilé pro drsnost svého listu. Odrůdy sojy vysoké nesnesou našeho podnebí, rovněž jako phaseolaty“.

Redakce za závěr poznamenala: „S výsledky tohoto, jen jednoletého pokusu souhlasí v celku i zkušenosti získané při pěstování různých druhův a odrůd sojy v Třeboni na panství J. J. knížete ze Schwarzenberga a v botanické zahradě i na zkušebním poli Vyššího hospodářského ústavu tábořského.“

Srovnávací pokus „s 86 odrůdami zemáků“

Po dvou letech v témže časopisu (roč. IV, 1889), popisuje Jozek další pečlivě založený a široce pojatý „srovnávací pokus s 86 odrůdami zemáků“ (z této zprávy pochází také citát v záhlaví tohoto příspěvku), v němž sledoval výnos brambor „vypělých, drobných, zkažených a celkem“.

Výsledky jistě nemalé práce hodnotí velmi střízlivě. Je si vědom, že se jedná o pokus jednoletý, „jedinou jen půdou a počasím jednoho pouze roku podmíněný“ a nemůže si tedy činit nároky „na jakousi určitost pro všechny poměry a půdy“. Vyzývá proto „hospodáře, aby ještě vlastními pokusy v tomto směru prováděnými seznati hleděli nejlepší, nejvýnosnější a nejtrvanlivější odrůdy“.

Oba pokusy měly na svou dobu zřejmě přijatelnou úroveň, o čemž svědčí i ta skutečnost, že byly zařazeny do tohoto prvního českého vědeckého zemědělského periodika, které mělo – jak čteme v redakčním úvodu – „dokazati literárními pracemi zralost ku pěstování věd po stránce věcné i po stránce jazykové“.

„Hospodářská pokusná stanice“ v Českém Brodě

Po nástupu do Českého Brodu, kromě jistě nesnadné organizátorské, pedagogické a osvětové práce rozvinul ředitel Jozek na pokusném poli, později uznaném jako „hospodářská pokusná stanice“, na školách tohoto typu nevidanou experimentální činnost (získal pro ni později stejně nadšeného odborného učitele, absolventa „Přerova“, Františka Hally).

Dokladem o rozsahu a tematickém zaměření je např. přehled činnosti uveřejněný ve Sborníku zemědělském II. (1905): výnosový pokus s 10 odrůdami pšenice ozimé a 9 odrůdami žita v r. 1902/03 po jeteli, výnosový pokus s 10 odrůdami ozimé pšenice a 10 odrůdami ozimého žita po luskovině, výnosový pokus 10 odrůd ječmene („Ukázalo se, že českobrodské ječmeny náležejí k nejlepším produktům.“), výnosový a srovnávací pokus ječmene, výnosový pokus s 10 odrůdami ovsa, pokusy s cílem ověření vlivu vápnění k ječmenu, cukrovky, aklimatizační a výnosový pokus s obilninami krajín teplých, víceletý pokus s 60 odrůdami brambor, výnosový pokus s 10 odrůdami cukrovky, sledování výnosu jetelů a některých píceňin, sledování výtěžků luskovin, výnosu chmele, realizace polních pokusů (na 5 místech okresu Českém Brod a okolí). Výsledky pokusů „hospodářské stanice“ při hospodářské škole v Českém Brodě uveřejnil ve Zprávách, jichž vyšlo 5 čísel.

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová

OBSAH

Školní statek.....	1
Z jednání Výkonné rady.....	2
„Predaj z dvora“ – informačné semináre	4
Klimatická zmena	5
Vidiecka mládež v európskom a slovenskom kontexte	6
Volně dostupné nástroje pro tvorbu testů	8
Projekt Agricultural Code.....	9
V recyklaci odpadů zaostáváme	9
Informační servis.....	10
Quo vadis, zemědělské družstvo, v dekadě družstev?.....	11
Celostátní soutěž žáků zemědělských škol v Táboře.....	14
Podpora českému obchodnímu řetězci.....	15
Tajemství Země.....	16
Podkovářský seminář v Jaroměři	17
Oslava Dne vody.....	18
Sladké vítězství.....	18
Jsmo v češtině doma?	19
Lesy a lesnictví v Quebecu	19
Mezinárodní seminář Dřevostavby 2013	21
Pozdně jarní	21
Ladislav Jozek.....	22

REDAKČNÍ RADA

Mgr. Tatiana Belová , SPPK Bratislava
PaedDr. Mária Benedikovičová , MP SR Bratislava
Mgr. Otakar Březina , Česká zemědělská akademie Humpolec
Ing. Ludmila Gočálová , MZe ČR Praha
Ing. Petr Hienl , ÚZEI Praha
PhDr. Aleš Hradečný , Praha
Ing. Zorka Husová , Národní ústav pro vzdělávání Praha
Ing. Marcela Chrenková , SPU Nitra
Ing. Ludmila Kováčiková , Agroinštitút Nitra
Ing. Emil Kříž , Ph.D., IVP ČZU Praha
doc. PhDr. Dana Linhartová , CSc., ICV MENDELU Brno
Ing. Miroslav Maxon , SPPK Bratislava
Ing. Mária Múdra , ZSŠP Rakovice
PaedDr. Anna Sandanusová , Ph.D., UKF Nitra
Ing. Václav Stránský , MZe ČR Praha
Ing. Vladimír Vnuk , Agentúra pre rozvoj vidieka Nitra

K ilustraci na obálce: Rámové pily – katry – jsou stroje pro zpracování kulatiny různého průměru a délky na deskové řezivo a hranoly. Dřevěný krov (nosná střešní konstrukce) je ukázka možného využití zpracovaného dřeva a zároveň i ukázka tesařského umu.

Kresby Jiřího Buchty

CONTENTS

„The school farm is regarded as the most important educational tool“	
A view to history	1
Proceedings of the Executive Board of the Association of Educational Establishments for the Development of Rural Space	2
„Selling from farmyard“ – information seminars	4
Climatic changes	
– an educational topic for private consultants	5
Young people in rural areas in the European and Slovak contexts, part I	6
Freely available tools for the creation of tests	8
The project Agricultural Code	
– education about how to prevent risks at work in agriculture	9
We lag behind in waste recycling	9
Information service	
Representation of the European Commission	10
Quo vadis, agricultural cooperative, in the decade of cooperatives?	
Observations from the field of agriculture.....	11
A nationwide professional competition for students of agricultural schools in Tábor	14
Supporting a Czech chain store	
An information column of Agricultural Chamber of the CR	15
The secret of the Earth	
An exhibition in the Agricultural and Food Library	16
Seminar for farriers in Jaroměř	17
Celebrating the World Water Day in Žatec	18
What a sweet victory	
The Agricultural and Food High School in Klatovy has obtained the mark Regional Food	18
Are we familiar enough with the Czech language?	
A new book for all who care about the Czech language.....	19
Learning about forests and forest science in Quebec	19
The international seminar Wooden Houses 2013 in Volyně	21
Late spring plants – preparation of wild plants for the table	21
Ladislav Jozek	
Prominent personality of agricultural education.....	22

CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽ ŽÁKŮ ZEMĚDĚLSKÝCH ŠKOL V TÁBOŘE str. 14

V sedláckém víceboji si žáci mj. vyzkoušeli odhadem naplnění pytle 7 kg obilí a přitlučení latě

Teoretická část soutěže obsahovala novinku – každý soutěžící předvedl před komisí krátkou prezentaci své školy v PowerPointu v českém a cizím jazyce

Slavnostní vyhlášení výsledků a závěrečné společné foto

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

Agroinštitút Nitra
štátny podnik

Časopis vydávají

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZEI, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
tel.: 222 000 439, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz
Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agoinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra
tel.: 037/7721802, 107, fax: 037/7721742, e-mail: horvathova@agroinstitut.sk
Redaktorka: Ing. Zuzana Horváthová

www.zemedelskaskola.cz

Časopis vychází 10× ročně (září – červen), cena výtisku je 20 Kč, roční předplatné 200 Kč
Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách

Sazba a tisk ÚZEI Praha

47816 ISSN 0044-3875 (Print), ISSN 1803-8271 (Online)

